

2011-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatit

1. Tunuliaqutaa

Aningaasanut inatsisikkut Namminersorlutik Oqartussat isertitaat, aningaasartuutaat akiliisinnaasusiallu isumatusaartumik qulakkeerneqartussaapput. Tamatuma peqatigisaanik aningaasanut inatsimmi Namminersorlutik Oqartussat siunissami unammilligassaat eqqarsaatigineqartussaapput. Aningaasanut inatsit aningaasaqarnermik pilersaarusiernerup ataqatigiinneranut, piffissamut unga-sissumut isigaluni aammalu isumannaatsumik ingerlanneqarsimaneranut takussutissaassaaq. Naalackersuisut ukioq siulleq atuuffianni siunnersuutit arlaqaqisut inuiaqatigiinnut kikkunnut tamanut inissaqartitsisunut kikkunnillu tamanik atorfissaqartitsisunut siunissamut piareersimasunut ikorfartuutaasussat saqqummiunneqarsimapput. Anguniagaq tassaavoq inuiaqatigiit aningaasarsior-nikkut piorsarsimassutsikkullu ineriartortut aningaasaqarnikkut naalackersuinikkullu pituttugaajun-naaraluttuinnartut. Tamanna 2010-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi aallaaviuvoq siunnersuummilu matumani tamanna ingerlateqqinneqarpoq. Taamaattumik meeqqanut inuusuttu-nullu tunngasutigut suliassaqaarfik kiisalu peqqinnissaqaarfik suli nukittorsarneqarput, soorlutaaq piorsarsimassutsikkut suliassaqaarfik aamma qaffassaavigineqartoq.

Suliniutissat pisariaqartinneqartut aningaasalersorneqarnissaat qularnaarniarlugu pisortat ingerlatsi-neranni suli ileqqaaruteqarnissaq Naalackersuisut siunniussimavaat, soorlu avatangiisinut akitsuutit atulersinneqassapput. Inuussutissarsiornermut tunngasuni suliassaqaarfik aammattaaq suliniutinik aallartitsiviussaaq kissaatigineqartutut ineriartortoqarnissaa ikorfartorniarlugu.

Peqatigisaanik aningaasaqarnerup akisussaassusilimmik ingerlatsiviginissaa pingaartinneqarpoq ukiut aggersuinnaat eqqarsaatiginagit. Kalaallit Nunaat aqqissugaanikkut unammilligassaqaarpoq tamakkulu 2011-imut Aningaasanut inatsisissatut Naalackersuisut siunnersuutaanni naatsorsuutigi-neqareerput.

Aaqqissuussaanikkut piffissamut ungasinnerusumut unammilligassat ilaat allallu 2011-imut anin-gaasanut inatsisissatut siunnersuummi tunngaviusut kinguliini allaaserineqassapput. Taakku kingorna Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut inissisimanera sukumiinerusumik eqqartorneqassaaq.

Innuttaasut amerlassusiissa, katitigaanerisa ineriartornerisalu ingerlarngat

Inuiaqatigiinnut atugarissaartunut siunissami immikkut unammilligassaavoq inuiaqatigiinni atuga-rissaalernerup iluatsissimanerata kingunera, tassalu inuuneqortusiartorneq, tamatuma kinguneri-saanik atugarissaarnissamut maannakkut aaqqissuussinerit nalilivigeqqittariaqarput.

Innuttaasut amerleriarnissaannut naatsorsuinerup Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisimasaata takutippaa arnani agguaqatigiissillugu ukioqqortusinerpaaffik 2009-mi ukiut 70,9-miit 2030-mi 74,0-inut amerleriarfiussasoq angutit 2009-mi 65,3-miit 2030-mi 70,0-inut amerleriarfiussasoq.

Innuttaasut amerleriarnissaannut naatsorsuinerup aamma takutippaa 2040-p tungaanut ukioqatigiiaani tamani inuit amerlassutsimikkut ikileriassasut, utoqqalisut ilanngunnagit, naatsorsuutigineqarpoq 65-iniit qummut ukiullit piffissami 2009-miit 2040-mut marloriaammik amerleriassasut. Pingaartumik piffissami 2020-2030 utoqqalisut amerleriarujussuarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamatumunngalu pissutaavoq 1960-ikkunni Kalaallit Nunaanni ukioqatigiiaat inunngortartut amerlanerujussuat.

Innuttaasut katitigaaneranni taamatut ingerlasoqarnerata nassatarissavaa aningaasaqarnermut politikkimi aamma atugarissaarnissamut politikkimi unammilligassat annertunerat. Siullertut pissutisaqarpoq aningaasaqarnermut politikkip atasinnaassusia ilungersuutissallugu qularnaassallugulu pisortat karsiisa 2020 nallertinnagu ima imaqartiginissaat ukiuni tulliuuttuni 15-ini naammassisinnaassallugit innuttaasuni utoqqaanerusut atugarissaarnissaannut aningaasartuutit amerliartuinnartussat. Aapaatut apeqqutaavoq agguaqatigiisillugu ukioqqortusiartuinnarnerup kingunerisaanik pensionisiaqalernissamut ukiussarititaasut 65-it aalajangiusimaneqaannarsinnaanersut imaluunniit pensionisiaqalernissamut ukiussarititaasut soorlu Danmarkimi amerliartuaartinneqassanersut taamaalillutik innuttaasuni amerlanerit piffissami sivisunerusumi sulisinnaasut akornanniissinnaanngorlugit. Pingajuattut pisariaqartinneqalersinnaavoq suliffeqarnerup arriinnerusumik qimackiartuaarnissaanut aningaasatigut kajumissaasiisalernissaq, tamatumuuna sulisinnaasut amerlanerusunngortinniarlugit. Kiisalu pisortanit pensionisianut ilapittuutissanik qanoq iliorluni nammineerluni ileqqaaruteqartoqarsinnaanera aammalu pensionisiaqalernissamut katersuivinni il.il. ileqqaakkat qanoq amerlissinneqarsinnaanerat isumaliutigineqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu nunamut nuuttartut nunamiillu aallartartut nalorninartoqarnera pingaaruteqarpoq. Nalorninartoqarneranut pissutaavoq kalaallit danskillu ileqquliussimammassuk Kalaallit Nunaannut nuuttarlutik tassanngaaniilluunniit aallartarlutik. Taakkununnga ilanngunneqassaaq inuussutissarsiornermi suliassat annertuut soorlu aluminiumik aatsitsivik aatsitassarsiornerlu il.il. ukiuni qulikkaani tulliuuttuni pigallartumik ataavartussamillu sulisussanik Kalaallit Nunaannut nuuttoqartarneranik nassataqartussat.

Naak nalornissutissaqaraluartoq innuttaasut amerleriarnissaannut naatsorsuinerup tikkuuppaa ukiuni arlalinni aggersuni utoqqalisut amerleriarnerisa nassatarissagaa pisortat missingersuutaanni aningaasartuutit amerliartuinnassasut. Naatsorsuinerit kingulliit takutippaat 2040-mi innuttaasut katitigaanissaannut naatsorsuutigisat ullumikkut atuukkaluarpata taava aningaasanut inatisissatut siunnersuummut matumunnga atatillugu suli 1 milliard kruunit aningaalersugassaassasut.

Akiitsulersorneq

Piffissaq qaninneq eqqarsaatigalugu Namminersorlutik Oqartussat aningaasaqarnermik patajaallisaanissaat pisariaqarpoq aningaasartuutit takorlooriinngisat Nunap karsianit naammassineqarsinnaassappata. Pisortat suliaasaqarfii Kalaallit Nunaanni annertupput sanaartuinnermilu ingerlatat annertunersaat Namminersorlutik Oqartussanit suliniutaanngikkunik tapersiiffiupput.

Eqikkaalluni Naalakkersuisut naliliipput piffissamut sivisuumut nunanit allanit taarsigassarsinissaq pisariaqartoq siunissami aningaasartuutissat takorlooriinngisat naammassisinnaanissaat qulakkeerniarlugu aammalu aningaasarsiornerup ingerlaannarsinnaanissaa qularnaarniarlugu. Taakku saniatigut suliniutissat arlallit pisariaqartinneqartut naammassineqartariaqarput piffissamut ungasinnerusumut atugarissaarnissaq qularnaarniarlugu. Matumani pingaartumik eqqarsaatigineqarpoq meeqqanut inuusuttunullu suliaasaqarfik pingaarutilerujussuurtut Naalakkersuisunit isigineqartoq.

Nunanit allaniit taarsigassarsiarineqartariaqartut piffissami 2010-2014-mi 800-900 mio. kr.-nitut annertutiginissaat naatsorsuutigineqarpoq, taakkulu tunisassiat ataatsimut nalingisa (BNP) 7,3%-iinut aamma tunisassiornerup pilersitaanik ataatsimut isertitat (BNI) 5,6 %-iinut naapertuupput. Tamannalu nunat EU-mi ilaasortaasut arlaqartut akiitsuinit appasinnerungaatsiarpoq. EU'p patajaatsunissamik isumaqatigiissutaatigut kaammattuutaavoq nunami pisortat akitsuusa BNP-p 60 %-ia qaangersimassanngikkaa.

Akileraartarnermut politikki

Isertitanit akileraarutit pillugit inatsisip allanngortinnissaanut siunnersuummik Naalakkersuisut 2010-mi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnissaanut saqqummiussissamaarput.

Inatsisissatut siunnersuut imartuvoq tassani allannguiffiussallutik akiliutitaqanngitsumik biileqartitaanermi aggersarneqaratarsinnaanermut maleruagassat kiisalu maleruagassat allat arlallit pingaartumik aatsitassarsiornermut tunngassuteqartut.

Aatsitassarsiornermut tunngasuni allannguinnisanut ilaatigut ilaapput suliffeqarfimmut killilimmik akileraartussaataasunut allannguinerit, tassa ujarlernissamut akuersissutinik pigisaqartut amerlasuut ingerlatseqatigiiffinnik Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffilittut nalunaarsorneqarsimasunik peqanngimmata taamaalillutillu akileraarutitigut amigartoorutinik pilersunik saqqummiussisinnaanatik. Taamaaliortoqarsinnaalersussaassaaq ingerlatseqatigiiffik Kalaallit Nunaanni nalunaarsugaa-lerpat.

Tamatuma saniatigut "farm out" isumaginissaanut maleruagassanik atuutsitsisoqalissaaq. Taanna tassaavoq uuliamik tunisassiorlutit akuersissutaatillip piginneqataassutsimi ilaanik suliffeqarfimmut allamut tunniussineranut taaguutigisagaat. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq suliffeqarfiup taassuma akissaajaatit uppersarneqarsinnaasut ilaanik utertitsineratigut tamatumalu peqatigisaa-

nik ujaasilluni pilersaarusiap isumaqatigiissutigineqarsimasup ilarujussuanik suliffiup akiliinerati-
gut.

Sulisorisat avataaneersut illoqarfiit nunaqarfiillu pioreersut avataanni sanaartugassanik suliaqartus-
sat kiisalu sulisut avataaneersut suliffeqarfimmit misissueqqaarnissamut, ujaasinermut atuinnissamul-
luunniit akuersissummik peqartumit atorfinitsinneqartut eqqarsaatigalugit siunnersuutigineqarpoq
akileraarutaasussat Nunap karsianut nakkartinneqartassasut.

Kiisalu sulisorisat avataaneersut illoqarfiit nunaqarfiillu avataanni sanaartugassanik suliaqartussat
aatsitassarsiornerup imaluunniit sermimik imermillu avammut nioqquteqarnermi sulisorineqartut
ilanngaasigaanngitsunik akileraartinneqartalernissaannik aaqqissuussisoqassasoq siunnersuutigine-
qarpoq. Kiisalu inuit akissarsiaminnit 35%-imik akileraartinneqartarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Aaqqissuussinerup siunertaraa sulisorisat taakku eqqarsaatigalugit akileraarusersuinerup pisariinne-
rulersinneqarnissaa. Inuit taakku ilaat amerlasuut aggersuussapput nunaniit marloqiusamik akile-
raartitsisanginnissamik Kalaallit Nunaata isumaqatigiissuteqarfigisimanngisaaniit, ilimagisariaqar-
porlu taakku akileraartitseriaasiat kalaallit akileraartitseriaasiaanniit allaanerussasut. Taamaalillutik
sulisut nunanit allaneersut ilanngaasigaanngitsunik akileraartitsisarnermik aaqqissuussinerup kingu-
nerisaanik nammineeerluni nalunaarsuiffimmik nassiussisariaqanngillat.

Ilanngaasigaanngitsunik akileraartitsisarnermi ilaatinneqanngillat inummut ilanngaatit, ilanngaatit
nalinginnaasut aamma ilanngaatit allat isertitallu ikinnerusut, taamaaliornikkut sulisitsisumut, suli-
sumut pisortanullu ajornanngitsumik paasinassaaq akileraarutini suut akilerneqassanersut. Tassalu
aningaasarsianit isertitat tamakkerlugit akileraartarnermut procentimik aalajangersimasumik ilann-
gaateqarnissamut periarfissaqartinnagit akiliisitsisoqartassaaq. Peqatigitillugu akigititaq appasinne-
russaaq, taamaalilluni Nunatta karsianut iluanaarutip angissusia, soorlu akileraarut nalinginnaasu-
mik ataqatigiimmik aaqqissuussinertut aalajangiiffigineqarsimasuuppat, taamaaginassalluni.

Avataaniit suliartortunut, nunaqarfiit illoqarfiillu pioreersut avataanni sanaartugassanik suliaqartus-
sanik akileraarusersuinerup iluanaarutissartaa, nunap karsianut nakkartassasoq siunnersuutigineqarpoq.
Sulisitanit akileraarutissanit iluanaarut, kalaallit nunaanni kommuninut qaammatit arfinillit kingul-
liit iluanni akileraartussaataasimagaanni siunnersuummi matumani ilaassanngilaq, massakkutullu
kommunit nunallu karsiani agguanneqartassapput. Sanaassaq naammassippat sanaartugarlu ator-
neqalerpat sulisunit, sulisut maanngaanneersuunerat nunanilluunniit allaneersunera apeqqutaatinna-
gu sulisunit tamanit akileraarusersuinermit iluanaarut agguataarneqassaaq, taamatut malittarisassat
atuuttut malillugit, kommuninut 75%-tit Nunallu karsianut 25%-tit missaannik iluanaarut agguataar-
neqassaaq.

Sanaartornerup nalaani akileraarutinit isertitat Nunap karsianut nakkartinneqartarnissaannut tunu-
liaqutaasooq tassaavoq, sanaartugassanut atatillugu aningaasartuutit Nunap karsiata akilertarmagit.

Taamatutaaq ukiuni kingullerni kommunit isertittagaat Nunap karsianit annertunerusumik qaffariarnerusimapput, peqatigitillugu Nunap karsiata aningaasartuutai kommuninut naleqqiullugit qaffariarnerusimapput. Taamatut oqimaaqatigiinnginneq ilaatigut siunnersuutikkut ikiorserneqassaaq.

Amerlasuut nunanit allatorluinnaq akileraartitseriaaseqartuniit takkussimasussaammata sulisut nunanit allaneersut nalorninerannik toqqissisimajunnaarnerannillu, tassa akileraartarnermi malerua-gassat nalinginnaasut imminnut atuutsinneqassappata, nassataqassaaq tamannalu suliakkersuutaas-saaq paasissutissiornikkut, allaffissornikkut aamma akileraaruserivimminngaaniit akileraarutini akileeqqusiortortarnikkut.

Eqqarsaataaqaarsimagaluarpoq siunnersuut 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermili saqqummiun-neqassasoq. Siunnersuutilli tusarniaassutigineranut akissuterpassuit tiguneqarsimasut pissutigalugit Naalakkersuisut isumaqarput taakku siunnersuummut nassuiaatini sukumisumik ilanngussuunne-qassasut ilaatigullu siunnersuut pillugu oqaloqatiginninnerit ingerlanneqartariaqartut - ilaatigut kommuninik. Ukiap ingerlanerani siunnersuutip kingunerisassai pillugit kommunit isumaqatiginiar-neqassapput.

2. 2011-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut

2011-mut AIS-imi Naalackersuisut sammisaasa ilagaat meeqqanut inuusuttunullu suliniutit ingerlateqqinneqarnissaat, Peqqinnissaqarfiutaaq pitsaanerulersinneqarnissaa ingerlatiinnarneqassaaq. Taakku saniatigut kultureqarnermi suliaasaqarfik nuimanagerulersinneqassaaq. Sammisaqarfiit taakku ingerlatsinermi sanaartornermilu suliaasaqarfimmi isertitat aningaasartuutillu sukangasuumik nakkutigineqarnerisulli pissaaq. Tassa imaappoq siunnersuutikkut IS-imi angusaq minnerpaamik nikinganeqassanngilaq.

Aaqqissugaanikkut Kalaallit Nunaat unammilligassaqqarpoq siunissami immikkut aningaasalersuisutissartaanik nassaarfiusariaqartunik. Unammilligassat taakku piimasaraat piffissamut ungasissumut iliuusissanik pilersaarusiornissaaq. Akileraarusersuinermi akitsuusersuinermilu allannguutissanut siunnersuutunik Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitaq 2011-ip aallartinnerani saqqummiussaqaassaaq.

Naalackersuisunut pingaartorujussuuvoq aningaasaqarnermut politikkip atasinnaasup qulakkeerneqarnissaa, taamaalilluta ullumikkuinnaanngitsoq aqaguinnarmulluunngitsoq aammali ukiut 30 tulliuttuni atugarissaarnissamut akissaqarniassagatta. Ingerlatsinermi sanaartornermillu aningaasartuutit naligiisinneqarnissaat qulakkeerumallugu amerlasuutigut ileqqaaruteqarnissaaq allatullu isertitaqalernissaaq pisariaqarput. Tamatumunnga pissutaavoq nunap karsiata isertittagaasa unikaallakkiartornerat.

Tabel 1: AIS11-mi IS-mi angusat (kr.-inngorlugit)

	AIS2011	M2012	M2013	M2014
IST	212,1	219,0	106,6	-70,8
Ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit taarsigassarsiarititat	213,1	224,2	145,5	-16,1
IS	-1,0	-5,2	-38,9	-54,7

Tabel 1-imi takuneqarsinnaasutut Naalackersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik ingerlatsinermi sanaartornermillu 2011-mi aamma ukiuni missingiusiorfinni sinneqartooruteqarfiusumik saqqummiussipput.

Ileqqaarutit allatullu isertitat

Aningaasaqarnikkut inassisimaneq tunngavigalugu Naalackersuisut naliliipput piffissamut qaninnermut IS-mi inernerup naleqqatigiisinnissaa qulakkeerniarlugu ileqqaaruteqarnissaaq isertitaqarnerunissarlu pisariaqartinneqartut. Taamatut tulleriinniliinikkut peqatigisaanik periarfissaqalerpoq suliniuteqarfiinut pisariaqartunut aningaasanik immikkoortitsinissaaq.

Siunissami akileraarutit akitsuutillu sapinngisamik inooqatigiinnermut oqimaatigiinnissaat aamma sulinissamut kajummissusermik avatangiisinullu silallu pissusaanut iluaqutaasumik pissusilersornermik pilersitsinissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaattumik aningaasaliissuteqarneq siullerpaamik avatangiisinut akitsuutit imaluunniit akitsuutit qorsuit aqputigalugit isumannaarneqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Isertitaqarfiunerusinnaasut pingaarnersaraat ikummatissanut akitsuutip atulersinneqarnera, tamanna ukiumut 42 mio. kr.-inik isertitaqaataasinnaavoq, aamma Kalaallit Nunaannut tikinnermi akitsuusi-gaannngitsunik pisiniarsinnaaneq unitsinneqarsinnaavoq. Naatsorsuutigineqarpoq tamanna ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit ukiumut 20 mio. kr.-inik isertitaqaataasinnaasoq. Taakku saniatigut qamutininut motorilinnut akitsuutit qaffanneqassapput, soorluttaaq aningaasanik ikisilluni pinnguaatinut akitsuutit qaffanneqassasut.

Ikummatissamut akitsuutit qamutinullu motorilinnut akitsuutit tamarmik taassaapput avatangiisinut akitsuutit. Akitsuutit allanngornerisa kingunerissavaa, akitsuusiisarnep tamarmiusup qaffariarnera tamatumuuna innuttaasut ilarparujussui eqqorneqassallutik. Akitsuutit taamatut ittut marluullutik ”pissarissaannginnerusunik eqqueqqaajaanersapput” – taamaattoq qamutininut angisuunut motorilinnut akitsuutit qaffannerisigut qamutit motorillit suliffeqarfinit isertitaqqortunerusunillu pigineqarajuttut eqqorneqarnerpaassapput. Biilit annertuumik ikummatissartortut minnerusunik taarsernissaannut avatangiisinullu ajoqusiinngitumik taarserusulernerannik akitsuutit pilersitsissapput.

Ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq inissianut INI A/S-imit pingaartumik Namminersorlutik Oqartussanut aammali suliffeqarfinit allanut atugassanngortinneqartunut akiliutaasartut qaffanneqar-nissaat. Tamanna ukiumut katillugit 20 mio. kr.-inik isertitaqaataasinnaavoq.

Inissianut atugassanngortitanut akiliutit nunap karsianut isertitaqaataanerussapput, taakkuli amerlanersaat pisortat suliffeqarfiutaanniit aningaasaliiffigineqarnerulertussaannngitsunit tiguneqartussaapput. Taamaattumik isertitaqarfiunerusut taakku amerlanersaat pisortat ingerlatsineranni ileqqaarutaanerussaapput. Tamanna qitiusumik allaffissuarimi 10 mio. kr.-inik ileqqaaruteqarnissamut atatil-lugu isigineqassaaq. Taamaalilluni 2011-imi Namminersorlutik Oqartussat ileqqaarutissaat 30 mio. kr.-it missaanniittut nassaarisariaqarput. Ileqqaarutissat taakku ileqqaarutininut 2010-mi naammassi-neqartunut ilanngunneqassapput.

Naalakkersuisut siunniuppaat kommunit ingerlatsinerminni 8 mio. kr.-inik 2011-imi ileqqaaruteqas-sasut. Tamanna isumaqatigiissutigineqarsinnaappat piffissami 2010-2011 kommuninit 68 mio. kr.-it ileqqaarutigineqassapput, piffissami tamatumani Namminersorlutik Oqartussat 70 mio. kr.-it mis-saat taamatut ileqqaarutigissagaat.

Tamakku saniatigut inuit namminneq inissiaatiminnik iluarsaassinissaannut tapersiissutit peerneqarnerisigut ileqqaarutissanik nassaartoqassaaq, tassa Naalakkersuisut isumaqarmata piginnittut namminneq siunertanut tamakkununga naammattunik immikkoortitsisalertariaqartut.

Kiisalu ingerlatanut arlalinnut ilaatigut ilagiit højskolertitsisarnerannut aamma Pilersuiffiup assiliartaliornermut immikkoortortaarfianut aningaasaliussat peerneqassapput soorluttaaq ingerlatanut annikinnerusunut arlalinnut aningaasartaliussat ikilineqassasut. Isertitaqaataanerusussat ileqqaarutissallu katillugit ukiumut 180 mio. kr.-it missaanniissapput.

Kiisalu oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq ukiuni missingiusiorfinni sanaartornermut atugassat aguaanneqanngitsut ikilineqarnerat, tassa 2014-imi 106 mio. kr.-it ileqqaarutigineqassallutik. Taamatut ikililerinerup nassatarissavaa sanaartornermi ingerlatanut Namminersorlutik Oqartussat toqqaannartumik aningaasalersuissutaasa peqatigitillugu illuatungilerneqarnerat sanaartukkanit Illuut A/S-imit aamma naalagaaffimmit aningaasalersorneqartunit.

Ileqqaarutissatut isertitarinerusassatullu siunnersuutit taakku qularnaassavaat IS-ip naleqqatigiinnissaa, peqatigisaanillu Naalakkersuisut suliniuteqarfii arlallit aningaasalersorneqarsinnaallissapput.

3. Naalackersuisut suliniuteqarfii

Taaneqareersutut Naalackersuisut aalajangersimapput samminiartugit meeqqat inuusuttullu, peqqinnissaqarfiup kulturillu atugassarisaasa pitsaanerulersinneqarnissaat. Tamatuma saniatigut 2011-mi ingerlanneqassapput suliniutit nunap immikkoortuini ineriartoritsinermit ilinniartitaanermullu tunngasut, inissaqartitsinerup pitsaanerulernissaa aamma eqqagassalerinermit pilersaarutip naammassineqarnissaa. Tamakku saniatigut aalisarnermi ineriartorneq Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut tamarmut pingaarutilerujussuuvoq, taamaattumik 2010-mi ukiakkut ataatsimiinnissamut Naalackersuisut saqqummiunniarpaat aalisarneq pillugu inatsisissamut nutaamut siunnersuut piffissamut ungasinnermut imminullu attassinnaasumik aalisarnerup politikkeqarfiulerneranik qularnaarisussaq.

Meeqqat inuusuttullu atugassarisaasa pitsaanerulersinneqarnissaat

Meeqqanut inuusuttunullu suliaasaqarfik naalackersuinikkut Naalackersuisunit pingaartinneqarpoq aammalu meeqqat inuusuttullu atugarissaannginnerusut alliarturnerminni atugassarisaat pitsaasumillu inuuneqalernissaannut periarfissat ingerlaavartumik pitsaanerulersinniarneqarlutik. Meeqqat inuusuttullu sammineqarnerulernissaannut ilaatigut misissuinerit arlallit Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu amerlasuut ineriartornerminni atugarissaannginnerannik tikkuussisut tunngaviupput, aammattaaq meeqqat inuusuttullu atugassarisaasa pitsaanerulersinneqarnissaannut siunertaqartumik suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqarluni.

Ukiunut 2010 – 2013 2010-mi meeqqat inuusuttullu suliniuteqarfigineqarneranni 25 mio. kr.-it immikkut aningaasaliissutigineqarput suliniuteqarfissallu pingaartitat arlallit piviusunnngortinneqarnissaannut atugassatut. *Tryk Barndom 2010 – Strategi for en særlig indsats på børneområdet for 2010* tassani taagorneqarput ingerlatat suliniutillu taakkunuunalu anguniakkat suuneri 2010-mi aallartinneqassasut. Meeqqanut inuusuttunullu iliuusissanut pilersaarutip sunik tamanik tamakkiisup ingerlateqqissavai suliniutit pingaarnersiuneillu *Tryk Barndom 2010-mi ilaasut*. Taamaattumik AIS2011-mi pingaarnersiunerit Naalackersuisut siunniussaannik ingerlatitseqqinnerussapput.

Meeqqanut inuusuttunullu iliuusissanut aqutsisooqatigiit pilersinneqarsimapput, tassani inuttaapput Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfimmi, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi aamma Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmi kiisalu Aningaasqarnermut Naalackersuisoqarfimmi naalackersuisoqarfiit pisortaat aamma KANUKOKA. Meeqqanut inuusuttunullu suliaasaqarfik iluatsitsivigineqassapput pingaaruteqarpoq anguniagaq ataaseq anguniarlugu suliniutit suleqatigiinnerillu kommuninit aamma Namminersorlutik Oqartussanit ataqatigiissaarneqarnissaat. Matumani pingaartumik atuuppoq sanaartugassanut atugassiisoqassanngitsoq ingerlatsinissaq pillugu kommuninik isumaqatigiissuteqartoreersinnagu.

Meeqqanut inuusuttunullu iliuusissat siunissami meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni suliniutissanut tamarmiusunut sinaakktissat anguniakkallu pilersissavaat. Meeqqanut inuusuttunullu iliuusissani naalackersuinikkut anguniakkat pingaernerit meeqqat inuusuttullu sullivigineqarneranni naammassineqartussat nassuiarneqassapput. Piffissamut qaninnermut ungasinnermullu anguniagasat aalajangersarneqassapput, angusassatullu kissaatigisat taakku aallaavigalugit anguniakkat anguneqarnissaannut suliniutit piviusut allaaserineqassapput.

AIS2011-mi suliniutit piviusut

Kalaallit Nunaanni innarluutilinnik isumaginninnermut aningaasartuutit qaffannerat

Kalaallit Nunaanni inuit annertuumik innarluutillit atugarisaasa pitsaanerulersinneqarnissaannut 5,8 mio. kr.-it aningaasaliissutigineqassapput. Inuit annertuummik innarluutillit amerlassusiat qaffakkiartuinnarpoq maannakkullu aaqqissuussinerit naammakkunnaarsimallutik.

Meeraaqqanut angerlarsimaffik

Meeraaqqanut angerlarsimaffiup Qaqortumi pilersinneqarnissaanut 9,25 mio. r.-it aningaasaliissutigineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Angerlarsimaffik meeraaqqanut arfinilinnut inissaqassaaq. Taamaakkaluartoq nalilerneqarpoq nuna tamakkerlugu meeraaqqat inissinneqarnissaminnut 30-35 pisariaqartitsisutut naatsorsuutigineqarput. Taamaattumik ukiuni aggersuni meeraaqqanut paaqqinnittafimmi inissat pisariaqartinneqartut aningaasaliissutissatut qinnutigineqartuniit amerlanerujussuusinnaapput. Taamaattumik pisariaqartitsineq ilisimaqqissaarneqanngitsoq tamanna siunissaq eqqarsaatigalugu isumannaariffiusariaqarpoq.

Ulloq unnuarlu inissiisarfinnik nakkutilliinerup annertusinera

Ulloq unnuarlu inissiisarfinni ataasiakkaani perorsaaniikkut nakkutilliinerup annertusineqarnissaanut 1,2 mio. kr.-it aningaasaliissutigineqassapput. Siunissami siunertaavoq nakkutilliiartornerit ukiumut ataaseq-marloriarluni pisassasut. Meeqqat ingerlaavartumik perorsaaniikkut nakkutigineqassapput (oqaloqatigineqartassapput). Siusinnerusukkt kommunalbestyrelsip qinigaaffiata nalaata ingerlanerani ataasiaannartumik alakkaasoqartarpoq.

Inatsisilianik atortussanngortitsineq

Inatsisilianik atuuttunik naammattumik paasisitsiniaasoqarnissaa (soorlu pikkorissaanertigit) qulakkeerniarlugu 0,3 mio. kr.-it aningaasaliissutigineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Taamatut paasisitsiniaanissaq Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu atorfeqartitanut ulluinnarni meeqqanik inuusuttunillu sullissisunut sammitinneqarpoq.

Inuusuttut 18-23 akornanni ukiullit nalinginnaasumik inuuneqarlernissamut piareersarneqarnissaat Siunnersuutigineqarpoq nalinginnaasumik inuuneqarlernissamut piareersarneqarfissat sisamat tamarmik ineqartunut 5-inut inissallit pilersinneqassasut.

Meeqqat inuusuttullu ikiorserneqartarnerat pillugu inatsisip nutarternissaa

Meeqqanut tunngasuni kalaallit nunaanni inatsisiliat misissuataarneqarnissaannut 1,25 mio. kr.-it aningaasaliissutigineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq pitsaanerulersinnissaannut kaammattuutit kiisalu nunami maani meeqqanut tunngasuni suliassat pissusissaannut siunnersuutip suliarineqarnissaat siunertaralugit.

Angajoqqaarsiaasartut suliniuteqarfigineqarnerat ingerlateqqiinnarniarneqarpoq

Tamanna AIS2011-mut sunniuteqassanngilaq, ukiunullu missingiusiorfinnut aningaasartuutitarissavai 4,3 mio. kr.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfik ukiut amerlasuut ingerlaneranni ikinaaraluni missingersuusiorfigineqartarsimavoq ilassutitut aningaasaliissutitigut aningaasalersuiffigineqartarluni. Akissaajaatit amerliartuinnartut innuttaasut katitigaaneranni utoqqalisartut suli amerliartuinnarnerannut atatillugu aammalu inooriaatsip allanngorneratigut inooriaaseq pissutigalugu nappaateqalertarnerup annertusiartuinnarneranut atatillugu isigineqassapput. Kiisalu nunami allami katsorsartinnernut akissaajaatit annertungaatsiartumik amerleriarsimapput kiisalu nakorsaait akii aamma qaffakkiartuinnarlutik. Taamatut piartuaartoqarnera ingerlaannassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Taamatut ineriartortoqarnera Kalaallit Nunaanniinaq pinani aammali Europami atuuppoq.

Ukiuni aggersuni tulliuuttuni Peqqinnissaqarfik aaqqissuussaanermini iluarsaaqqissaq isumalluutit pitsaanerusumik atorneqalernissaat siunertaralugu, tamatumuunalu akissaajaatit siunissami amerliartussangatinneqarnerat illuatungilerniarneqarluni. Kiisalu peqqinnissaqarfimmut aalajangiisuulluinnarpoq sulisussanik piffissami sivikitsumi sivisunermiluunniit paarlattaasussanik avataaniit tiki-sitsisarneq, tamanna Danmarkimi suliassaqarfimmi tamatumani sulisoqarnermut tunngasunit eqqor-neqaratarsinnaasarpoq.

AIS2011-mi suliniutit piviusut

Peqqinnissaqarfimmi piviusorsiornerusumik missingersuusiorternissaq pillugu ukiunilu kinguller- ni annertuunik ilassutitut aningaasaliissuteqartarneq pinngitsoortinniarlugu Naalakkersuisut siunniuppaat suliassaqarfimmut ukiumoortumik 33,2 mio. kr.-it aningaasaliissutigeqqinneqartassasut. Aningaasaliissutit tassaapput 20,7 mio. kr.-it timikkut nappaatinik nunani allani katsorsaaneq aamma 4,7 tarnikkut napparsimasunik nunami allami katsorsaaneq kiisalu 3,4 mio. kr.-it nunap nakorsaataateqarfianut. Tamakkununnga tunuliaqutaapput akit qaffakkiartorneri peqqinnissaqarfimmit sunniuteqarfigineqarsinnaanngitsut. Kiisalu teknikkikkut atortunut pisoqalisunut taartissanik nutaanik pisinissamut 5 mio. kr.-it immikkoortinneqarput.

Aningaasaliissutit amerleriaataat taakku 2009-mi aamma 2010-mi utaqqisutut allattorsimasut immikkut suliniuteqarfigineqarnerannut aningaasaliissutit 15 mio. kr.-it ilassutaattut isigineqassapput.

Kulturimut tunngasutigut suliassaqarfik

Inuttut naleqartitat Naalakkersuisunit assorujussuaq pingartinneqarput. Taamaattumik Naalakkersuisut siunnersuutigaat isiginnaartitsiveqarneq pillugu inatsit nutaaq aamma oqaatsit pillugit inatsit nutaaq naammassineqassasut. Peqatigisaanik siunniunneqarpoq Arctic Winter Games-imut (AWG) siulittaasuuffik 2016-imi tiguneqassasoq, tassunga atatillugu nunap karsiata ukiumi tulluittuni aningaasartuutissai ilanngullugit.

AIS2011-mi aalajangersimasumik suliniutit

Isiginnaartitsiveqarneq pillugu inatsisip atortuulersinneqarnissaanut 2011-mi 3,7 mio. kr.-it immikkoortinneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Aningaasat taakku 2013-imiit ukiumut 7 mio. kr.-inut amerlisinneqassapput. aningaasat suliniutinut nutaanut immikkoortitaniit tiguneqassapput isiginnaartitsiveqarneq pillugu inatsit Inatsisartunit akuersissutigineqassappat. Oqaatsit pillugit inatsisip atortuulersinneqarnissaanut 2,2 mio. kr.-it kiisalu ilagiit pillugit inatsisip atortuulersinneqarnissaanut 1,9 mio. kr.-it immikkoortinneqassapput. Aningaasat taakku atorneqassapput biskoppip akisussaaffigineqarnerata tiguneqarnissaanut aamma Danmarkimi palaseqarnermut iliveqarfeqarnermullu.

Naalakkersuisut naatsorsuutigaat AWG-imut 2016-imi aqqissuisuunissap Kalaallit Nunaanniit tiguneqarnissaanik siunnersuut Inatsisartut 2010-mi ukiakkut ataatsimiinnerisa ingerlanerani Inatsisartunit oqaluuserineqarumaartoq. Taamaattumik aqqissuisuunissamut 2011-mi 0,5 mio. kr.-it 2014-imi 4 mio. kr.-inut amerlineqartussat suliniutinut nutaanut immikkoortitaniit tiguneqassapput, taakku atugassanngortinneqarumaarput aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartunit akuersissutigineqassappat.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut periusissaq (RUS)

Inuit Ataqaatigiit, Demokraatit aamma Kattusseqaatigiit Partiiata Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissutaanni atuarneqarsinnaasutut Naalakkersuisut takorloorpaat inuiaqatigiit kikkut tamarmik pisariaqartinneqarfigisaasa inissaqartinneqarfigisaasalu pilersinnissaat aammalu innuttaasut oqaloqatigalugit suleqatigalugillu inuunermut ataqeqatigiiffiusumut tunngavissat pilersinnissaat, kikkut tamarmik ineriartorfigisinnaasaat imminnullu pilersorlutik inuuffigisinnaasaat.

Anguniakkat qulaani taaneqartut naammassineqarnissaannut periusissat ilagaat naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissummi aamma allassimasoq una:

”Nunaqarfiit aningaasaqarnikkut atugarisaat ataavarnissamullu tulluassusiat pilersaarusoqqinnermi tunngaviussapput” .

Taanna "Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat" ineriartortinneranut aallaaviusivoq.

Taassuma inernerer Naalakkersuisunut paasinarsitinniartussaavaa isorliunerusuni nunaqarfiit illoqarfiillu qanoq ineriartortinneqassanerannut tamatumuuna innuttaasut pineqartut misigissallutik inuernerminni atugassarisatik pitsaanerulersut tamatumalu peqatigisaanik ataatsimoorluta aningaasaqarnerput, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat, pitsaanerulersiutigalugu.

Nunap immikkoortuini imminut attassinnaasumik ineriartortitsinissamut siunnersuutip saqqummiunneqannginnerani sulinermi aallartinneqarsimasumi kaammattuutissat Naalakkersuisut utaqqi-maarpaat pingaarnersiunissamut siunnersuutit annertunerit saqqummiunneqannginneranni.

AIS2011-mi aalajangersimasumik suliniutit

Taamaattoq AIS2011-mi 23 mio. kr.-it sumiiffinni tunitsivinnut tapiissutigineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Tunitsiviit taakku sumiiffinni suliffissaqarnermut pingaarutilerujussuupput sumiiffinilu aningaasarsiornermut suliffeqarnermullu amerlanertigut aallaaviullutik.

Inissaqartitsinerup pitsaanerulersinneqarnissaa

Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut aallaavigalugu illoqarfinni inissaaleqiffiunerpaasuni inissianik attartortittakkanik namminerisamillu inissiaatissanik sanaartorneq salliutinneqassaaq. Inissanik pilersuineq naleqqatigiisinneqassaaq, taamalilluni nutaanik sanaartornermi ilaassallutik pisortat inissiaataat attartortittakkat aamma piginneqatigiilluni imaluunniit nammineq inissiaatit.

Illoqarfinni: Nuuk, Sisimiut, Ilulissat aamma Qaqortoq nutaanik sanaartornissamut pisariaqartitsineq paasiniarlugu misissuineq ingerlanneqarpoq. Misissuineq aallarniutaassaaq ineqarnermut tunngasut iluarsaassiviginerannut atuutissallunilu 2010-2020. Naatsorsuutigineqarpoq inissiat sananeqassasut Illuut A/S aqutugalugu, inissiallu siunertaa apeqquataatillugu nutaanik sanaartorneq allaniit assigiinngitsutigut aningaasalersorneqassalluni. Naatsorsuutigineqarpoq ukiuni aggersuni inissiat nutaat 1000 tikillugit amerlassusillit pilersaarusiorneqarlutillu aallartinneqassasut.

Naalakkersuisut kissaatigaat inissaqartitsinerumut tunngasuni ukiuni 10-ni naalakkersuinikkut isumaqatigiifiusumik ineqarnermut tunngasuni pilersaarusiortoqassasoq:

- 1) Ukiuni 10-ni tulluuttuni ikinnerpaamik inissiat 4000 sanaartorneqassapput, taakku tassaassallutik tamanit attartorneqarsinnaasut aamma nammineq inissiaatit.
- 2) Peqatigisaanik inissiat isateriaannangorsimasut 2000 isaterneqassapput. Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit inissiat nutaat 2000 piulissapput inissaminnik utaqqisunit inigineqalersinnaasut.
- 3) Inissiat 3000 sanaartorneqarneranni Namminersorlutik Oqartussat aningaasalersueqataallutillu sanaartortuussapput.
- 4) Kommunit, ingerlatseqatigiiffiit inuinnaallu inissialiassanik sinneruttunik 1000-inik sanaartussasut naatsorsuutigineqarpoq.

Tamatuma ingerlarnga ingerlaavartumik nalilersorneqartassaaq sanaartornermik ingerlataqartut pi-sinnaasaasa periarfissaasalu nalilersornissaat siunertaralugu kiisalu sumiiffinni inissanik pisariaqar-titsinerup ingerlaneranut tunngatillugu.

AIS2011-mi inassutigineqarpoq Nukissiorfiit sanaartornissamut taarsigassarsiaat ukiumut 15 mio. kr.-inik amerlineqassasut Nuup Qinguani sanaartorfissagissaanermut atugassanik. Matumani pine-qarpoq illoqarfimmi immikkut ineriartortitsineq. Tamanna aningaasanut inatsimmi IS-imut sunniu-teqassanngilaq taarsigassarsiarititanilli tamarmiusunik amerlilinerussalluni.

Aserfallatsaaliinermi kinguaattooqqaneq

Pisortat inissiaataanni illuutinik atortulersuutinillu allanik ingerlaavartumik aserfallatsaaliineq in-gerlanneqarpoq isaterinerit, nutaamik sanaartornerit iluarsaassinerillu akisuut pinaveersaartinniarlu-git. Pisortat inissiaataanni kiisalu sanaartukkani illuutinilu pisortanit pigineqartuni allani aserfallat-saaliilluni sulineq ukiut kingulliit ingerlanerini killilimmik pisimavoq. Tamatumunnga pissutaasut arlaqarput, tamatumali nassataraa ukiuni aggersuni suliassat aningaasaartuutaangaatsiartussat naam-massinneqarnerat.

Tamatuma kinguneraa inissiat, kommunit aamma namminersorlutik oqartussat suliffeqarfiisa pigi-saasa, umiarsualiviit, mittarfiit kiisalu illoqarfimmi nunaqarfinnilu sanaartugaatit allat aserfallatsaa-liorneqarnermikkut ullumikkut kinguaattooqqaaffiunerat. Kinguaattooqqaaneq iluarsiiviginiarlugu ullumikkut pisariaqartinneqarpoq iluarsaassinerit annertuut, isaterinerit nutaanillu sanaartornerit. Kinguaattooqqaneq iluarsiivigineqanngippat inissiaateqarfiit tamarmiusut sanaartugaatillu nalingi annertoorujussuit inuiaqatigiit annaassavaat.

AI2004-mut atatillugu aningaasanut inatsimmi immikkoortukkuutaarlugu iluarsaanissamut aningaa-sanik immikkoortitsisoqarpoq, taakku ileqqaarutigineqassanngillat. Aningaasat taakku ulloq man-namut aningaasanut inatsisini ukiumoortuni ilaapput, taamaattoq atuiffigineri Namminersorlutik Oqartussat iluanni immikkoortuniit immikkoortunut nikerarput. Peqatigisaanik suleqatigiissitap taamanikkut paasivaa Namminersornerullutik Oqartussat taakkununngalu atallutik suliffeqarfiit illutaasa aserfallatsaaliorneqarnissaminnut kinguaattoorutaat 2,5 milliarder kr.-it missaanniittut. Naalakkersuisut naliliipput kisitsit taanna taamanimiilli annikillisismanngitsoq.

Taamaattumik Naalakkersuisut inerniliipput suliassaqarfimmi siunertaqalimmik suliniuteqarneq aallartinneqartariaqartoq. Namminersorlutik Oqartussat kommunillu inissiaataanni aserfallatsaalii-nermi kinguaattoorutit isumaginissaannut sinaakktussat aalajangersimasut pilersinneqarnissaat pi-sariaqassaaq.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersummi matumani sanaartornermut aningaasanik amerlanerusunik immikkoortitsisoqarnissaa kaammattuutigineqanngilaq. Taamaakkaluartoq sanaartornermik suliassaqarfimmi arlalinnik malunnarluartunik aningaasartuutissaqassaaq ukiuni aggersuni aningaasaler-

sorniarneqartussanik. Pingaartumik Mittarfeqarfiit ukiuni tulliuuttuni sisamani iluarsaassinissamut sanaartugassanik 240 mio. kr.-inut kissaateqarpoq. Tassani ilaapput Kangerlussuarmi mittarfiup iluarsaannissaanut 147 mio. kr.-it, taakkunanga 120 mio. kr.-it 2014-imi nassaarineqartariaqarput. Kissaatigineqartut iluarsiivigineqarsinnaajumaarput Assartuussinermut isumalioqatigiissitap kaammattuutai tunngavigalugit, naatsorsuutigineqarporli aningaasalersorneqartariaqartunik annertuunik aningaasalersuinissap pisariaqartinneqarnissaa. Tassunga atatillugu Mittarfeqarfiit aaqqissugaanerat Naalakkersuisunit nalilersoqqinneqassaaq. Matumanittaaq sanaartugassanut aningaasalersuissutit Nukissiorfinnutuulli taarsigassarsiarititatut akuersissutigineqassanersut. Taamaaliornikkut aningaasartuutit atuisunit akilerneqassapput.

Eqqagassalerinermut pilersaarut

Avatangiisinut peqqissutsimullu isumannaatsumik ullutsinnut naleqquttumik eqqagassalerinissap qularnaarneqarnissaa assorsuaq pisariaqartinneqarpoq. Ullutsinnut naleqqutinngitsumik eqqagassalerineq ukiuni amerlavallaani akueriinnarpallaarsimavarput. Taamaattumik eqqagassalerinermut pilersaarut suliarineqarsimavoq, tassani allaaserineqarput suliassat suunersut. Eqqagassalerinermut pilersaarut immini 8-nik anguniagaqarfivoq. Anguniagaqarfinni tamani anguniakkat suliassallu aalajangersimasut taagorneqarput aammalu aningaasatigut allaffissonikkullu kinguniusussat kiisalu tamatuma nassatarisaanik avatangiisinut peqqinnissamullu tunngatillugu pitsanngoriaatit nassuiarneqarlutik.

Ullutsinut naleqquttumik eqqagassalerilernerup nassatarissavaa eqqagassanik pilersitsisup akissaa-jaataasa amerlineri, tassa tunngaviummat mingutsitsisoq tassaassasoq suujunnaarsitsinermut akiliisussaq. Piffissamut ukiunut 12-inut aningaasalersuinissamik pisariaqartitsineq tamarmiusoq 400 mio. kr.-iuvoq. Suliniutit ukiut 12 qaangiunneranni naammassineqareerunik kingunerissavaat eqqagassalerinermi ingerlatsinermut aqutsinermullu akissaaajaatit ullumikkumiit 75 mio. kr.-it missaanik amerlanerunerat. Taakku nunap aningaasaqarnera tamaat isigalugu aningaasartuutaapput amerlasuut, taamaattumik eqqagassalerinermik suliassaqarfimmi sulinissaq suliassanut allanut isumagissatsinnut naleqqiullugu salliutinneqassaaq.

Eqqagassalerinermik suliassaqarfiup aningaasalersorneqarnera pillugu isumaqatigiissuteqarnissaq siunertaralugu kommunit isumaqatigiinniarfigineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq. Eqqagassalerinermut pilersaarutip piusup akuerinissaa Naalakkersuisut aalajangiussimavaat, taanna ukiuni aggersuni eqqagassalerinermi sinaakkutinut tunngaviussaaq. Tamatuma nassatarisaanik Nunamut Namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik eqqagassalerinermi ineriartortitsinermut ingerlatsineranullu isumalluutinik amerlanernik pilerneqartariaqarpoq. Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut aalajangersimapput kommunit ingerlataannut aningaasanik killilinnik immikkoortitsisoqassasoq. Tamatumuuna qularnaarniarneqarpoq ullutsinnut naleqquttumik kommunit eqqagassalerinermik aallartinnissaat pilersitsinissaallu.

AIS2011-mi suliniutit piviusut

Naalackersuisut piviusumik aalajangersimapput AIS2011-mi aningaasanik immikkoortitsisoqassa-soq eqqagassalerinermut pilersaarummi anguniakkat 3-ata kommuninit piviusunnngortinneqarsinnaanissaanut kiisalu eqqagassalerinerup iluani misiligutitut suliassanik kommunit naammassinninnissaannut atugassanik.

Ilanngullugu Naalackersuisut aalajangersimapput suleqatigiissitaq immikkut ilisimasalinnit inuttalik pilersinneqassasoq sanaartugassat allanit aningaasalersorneqarsinnaanerannut periarfissanik, atuisut akiliutaasa ingerlaarnerannik kiisalu atuisut akiliutissaasa tamarmiusut agguataarneqarsinnaannut tunngavissanik misissuisussamik. Naatsorsuutigineqarpoq AIS11-mi aningaasat immikkoortinneqartut saniatigut pilersaarut atuisut akiliutaasigut aningaasalersorneqassasoq.

Aalisarnerup aaqqissugaanerani naleqqussaaneq

Sinerissamut qanittumi raajarniarneq

Sinerissamut qanittumi raajarniutit ingerlaavartumik naleqqussarneqartariaqarnerat ilaatigut tulaasat akikippallaarnerannut pisassiissutillu ikinnerusut ilisimatuunit inassutigineqartarnerannut atavog. Sinerissamut qanittumi raajarniutit amerlanersaat ingerlatsinermi sinneqartoortunik pilersitsinnaajunnaarnikuupput. Sinerissamut qanittumi aalisariutit ataasiakkaat pisassarisaat amerlineqaralarunilluunniit imminnut akilersinnaanerat pitsaanerulissanngitsoq naatsorsuutigineqarpoq akissajaataasa immikkoortut aserfallatsaaliuinemullu akissajaataasa qaffasippallaarnerat pissutigalugu. Taamaattumik ilimananngilaq sinerissamut qanittumi raajarniartut pissutsit maannakkutut itsillugit angallatinut nutaanut aningaasalersueqqissinnaanerat.

Aalisarneq pillugu inatsimmi allannguutissanik inatsisiliornikkut siunnersuutissanik suliaqartussaq suleqatigiissitaq pilersinneqarsimavoq. Allannguutissat taakku sinerissamut qanittumi raajarniarnerup aaqqissugaanerani naleqqussaaneermut iluaqutaassapput. Ilaatigut umiarsuaatillit pisassiissutini pigisaasa allannguiviginissaannut siunnersuut suliarineqassaaq taamaaliornikkut umiarsuaatillit sinerissamut qanittumi raajarniarnermi maannakkumiit 10 %-init amerlanerusunik pissarsinnaaler-niassammata. Kiisalu sinerissamut qanittumut aamma avataasiortunut immikkoortitsinerup siunis-sami atorunnaarsinneqarsinnaaneranut siunnersuut oqaluuserineqassaaq. Tamakku saniatigut sinerissamut qanittumi qaajarniutit pitsaanerumik aningaasarsiorsinnaanissaat qularnaarniarlugu nammineerluni tunisassiorsinnaanissamut periarfissinneqarnissaat suleqatigiissitap siunnersuutigisinnaavaa.

Sinerissamut qanittumi qaleralinniarneq

Qeqertarsuup eqqaani qaleraleqarfiit pillugit ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit kaammattuutigaat pisassat 2011-12-imi 8.000 tonsinit amerlanerussanngitsut. 2009-10-mut siunnersuutaapput 8.800 tons. Kilisannikkut misissuinerit takutippaat qaleraleqqat ukiuni aggersuni aalisarnermi aalisarneqarsinnaasussat amerliartortut. Qaleraleqassuttip nalilersuiffigineqarnerani tamatuma uppernarsaq-

qinnissaata tungaanut NAFO-mi ilisimatuussutsikkut siunnersuisooqatigiit kaammattuutigaat 2011-12-imi pisassat piffissami 2007-2009 agguaqatigiissillugu pisarineqartartut sinnersimassanngikkaat, taamaalillutik pisarineqartussat ukiumut 8.000 tonsinit amerlanerussanngillat.

Tulaassukat tulaanneqarsinnaasutullu missingikkat aalajaatsuunerat tunngavigalugu Uummannap eqqaani qaleralittassat amerlassusii allanngortinneqanngillat. Ilisimatuussutsikkut siunnersuisooqatigiit 2011-12-imi pisassat ukiumut 5.000 tonsiniit amerlanerunnginnissaat siunnersuutigaat, taakku ukiumi kingullermi siunnersuutitut amerlassuseqarput.

Upernaviup eqqaa pillugu siunnersuutinik suli saqqummiussisoqarsinnaanngilaq tulaanneqarsinnaasutut missingiinissamut piffissaq sivikippallaaqimmat. Pisarineqartartut 2001-miit amerliartorsimapput pisarineqartullu 2009-mi 6.498 tonsiullutik. Aningaasarsiutigalugu aalisarnermi agguaqatigiissillugu angissutsit 1999-imili allanngujaatsuusimapput, kisianni 2001 sioqqullugu piffissamut naleqqiullugu qalerallit ukiunik 10-nik pisoqaasuseqalartartut ikinnerulersimapput.

Aalisariutit umiatsiaaqqallu amerlapput, taakku katillutik sinerissamut qanittumi qaleralinniarnep annertuallaarneranut pissutaaqataavoq. Tamatuma saniatigut nunami suliffiit sumiiffinni arlalinni annertusiartorput allani arlalinni amigaataasut. Pissutsit taamaannerat nunap immikkoortuinut iliuussissat qanittumi oqaluuserineqarnissaanni ilaatinneqartariaqarpoq. Aalisarnermi aaqqissugaanikkut ajornartorsiutit maanna ima angitigaat aalisarnej pillugu inatsisip iluarsaanneqarneratigut inuussutissarsiummi atugassarisat pisariaqartumik allanngortinneqarnissaat utaqqinneqatigittariaqarani.

Maannakkuugallartoq sinerissamut qanittumi aalisarnermi aqutsiviusuni ataasiakkaani pisassat pingaarnertut pisassiissutaapput. Taamaalilluni ataasiakkaanut pisassiissutit atorineqanngillat. Aalisariutinut pisassiissutit atulersinneqarnissaannik siunnersuuteqartussaq suleqatigiissitaq pilersinneqarsimavoq. Aalajangiiffiqineqartussaapput pisassiissutit qanoq agguataarneqassanersut aammalu sinerissamut qanittumi qaleralinniarnep qanoq iliorluni pitsaanerpaamik aningaasarsiutaanissaa qularnaarneqassanersoq pisassiissutillu naammaginartumik agguanneqarsinnaanersut. Pisassiisarnermik atulersitsineq 2011-imi piviusunngortinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

2009-mi decemberimi aalajangiunneqarpoq aalisariutit atorunnaarlugit sequtserneqarnissaannut taparserneqarnissamik qinnuteqarsinnaaneq periarfissiissutigineqassasoq. Aalisariutit atorunnaarlugit sequtserneqarnissaannut taparserneqarnissamik qinnuteqarsinnaaneq atulersinneqarpoq naleqqusaanissaq siunertaralugu. Aalisariutinut sinerissamut qanittumi aalisarnermut suli atorineqartunut ukiunit 25-init pisoqaanerusunut atorunnaarlugit sequtsigassanngortinneqarnissaannut taparserneqarnissamik qinnuteqartoqarsinnaavoq. Naatsorsuutigineqarpoq aaqqissuussineq 2010-miit atortuulersinneqassasoq.

Raajarniarnermi kinguaariit nikinnissaanni ajornartorsiutit imminnut atasut

Aalisarneq pillugu inatsimmi maannakkut atuuttumi raajartassanik piginnittuunissamut umiarsuaatinillu ingerlatsinissamut piumasqaataapput

piginnittut Kalaallit Nunaanni najugaqavisuussasut. Inuit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit taakku qaammatisiutit ukiuini kingullerni marlunni aalisarnermik inuussutissarsiornermi sulisimassapput. Ingerlatseqatigiiffiit eqqarsaatigalugit aningaasat piginnittuussutit inunnit Kalaallit Nunaanni najugaqavissunit pigineqassapput, aningaasallu piginnittuussutit affaat pigineqassallutik inunnit qaammatisiutit ukiuini kingullerni marlunni aalisarnermik inuussutissarsiornermi sulisimasunit. Taamaatumik aalisarneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat ilaat raajarniartut nunami namminermi najugalinnit aamma nunami allami najugalinnit aningaasaleeqataaffigineqarsinnaanera mattuppaat. Aalisarneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat taakku piffissap qanittup iluani aaqqissuusaanermik naleqqussaansamut aamma raajarniarnermi kinguaariit nikinnissaanni annertuunik ajornartorsiutaasinnaapput.

Ukiuni aggersuni raajarniarnermi unammilligassat pingaartut ilagaat umiarsuaatileqatigiinni kinguaariit nikinnissaat. Tamanna atuuppoq avataasiortunut sinerissamullu qanittumi aalisartunut. Sinerissamut qanittumi raajarniarnerup aaqqissugaanerata pisariaqartumik ineriartortinneqarnissaata malitsigissavaa angallatit ikinnerusut anginerusullu atorneqarnissaat. Kiisalu piffisami qaninnermi aamma naatsorsuutigineqarpoq sinerissamut qanittumi aalisarnemi umiarsuaatillit arlallit kinguaariinni nikiffiunissaat. Sinerissamut qanittumi aalisarnermi aaqqissugaanermi naleqqussaansaq pissanngorpat naalakkersuinnikkut aalajangiinissat ilungersunartut pissapput, naak maannakkutut sinerissamut qanittumi aalisarnermut avataasiortalunilu aalisarnermut immikkoortitsisoqarsimagaluartorluunniit. Tamanna maannakkut atugassarisat tunngavigalugit isumaqarpoq pisortat akuuleriartuinnarnissaannik tamannalu aningaasaqarnermut politikkimut kinguneqassaaq nutaamik pisaarnermut atatillugu immaqalu allatut tapersiissuteqartarnissatigut aningaasalersueqataalernerisigut.

Aalisarneq pillugu inatsisip iluarsaanneqarnissaanut suleqatigiissitaq pilersinneqarsimavoq, taassuma oqaluserissavai aalisarnerup iluani kinguaariit siunissami nikittarnissaannut tunngatillugu inatsimmi allannguutaasinnaasut. Taamaatumik siunissami unammilligassat aaqqiivigineqarnissaannut tunngatillugu maannakkuugallartoq siunnersuutinik tigussaasunik peqanngilaq. Qulaanili atuarneqarsinnaasutut aalisarnerup attanneqarsinnaasumik ineriartortinneqarnissaa qularnaarniarlugu suliaasaqarfimmi atasinnaasumik politikkeqarnissaq pisariaqarluinnarpoq.

4. Eqikkaaneq

Naalackersuisut isumaqarput AIS2011-kkut inuiaqatigiinni atugarissaarnissamut inuiaqatigiillu aningaasaqarneranni suliassaqarfiit immikkut pingaaruteqartut pingaartinneqarsimasut.

Taamaalilluni AIS2011-ip IS kontomi sunniutaa tamarmiusoq imaappoq, isertitassatut missingersuutigineqartut aningaasartuutigisassatut missingersuutigineqartuniit 1,0 mio. kr.-inik amerlanerullutik. 2014-ip tungaanut ukiuni missingiusiorfiusuni sinneqartoorutit amerliartussapput, sinneqartoorutit 54,7 mio. kr.-niussallutik

5. Oqaasertaliussat, akinut-akissarsianullu iluarsisutit aamma sillimmatit

Oqaasertaliussat

Aningaasanut inatsimmut oqaasertaliussat inatsisinut aalajangersagaapput, aningaasaliissutit aquneqarnerannut atorpeqartartut. Oqaasertaliussani naatsumik oqaluttuarineqaroq erseqqissumik allaa-seralugit kontomi pineqartumi aningaasanik atuinissamut kina piginnaatitaanersoq. Oqaasertalius-sanut nassuiaatini allaaserineqartarpoq oqaasertaliussami suut siunertarineqarnersut. Oqaasertalius-sani ataasiakkaani aamma allassimavoq, 2011-mut Aningaasanut inatsisissatut Siunnersuummi o-qaasertaliussat 2010-mut aningaasanut inatsimmut naleqqiullutik nutaajunersut allanngortinneqar-simanersulluunniit. Piginnaatitsissumik siunertamulluunniit erseqqarissumik pineqartumi inatsisiti-gut nassaasaqanngippat oqaasertaliussat taamaallaat taamatut annertutigisumik naleqqupput. Oqaa-sertaliussaq ukiumi ataasiinnarmi taamaallaat atuussinnaasariaqarpoq.

Allannguutit Naalakkersuisut pingaarnepaatitaat ataani misissuataarneqarput.

Konto pingaarnernut tunngasut AI 2010-mut naleqqiullugit aalajangersimapput, tassalu akisussaasut oqaasissaqarfiinut oqaasertaliussat imaluunniit oqaasertaliussanut nassuiaatit pingaaruteqartumik allanngortinneqanngillat.

Naalakkersuisut Siulittaasuata aamma Nunami namminermut pissutsinut Naalakkersuisoq oqaaserta-liussaqanngillat.

Naalakkersuisut Siulittaasuata AI 2010-mi oqaasertaliussami Naalakkersuisunut ilaasortat atorfim-mut atatillugu inissianik attartorlutik najugaqartut inigisamut akiliutaannik qaffaanissamut Naalak-kersuisut piginnaatippai. Tamanna peerneqarpoq UKA 2010-mi akissarsiat pillugit inatsisip allan-gortinneqarnissaa naatsorsuutigineqarmat, taamaattumik 1. januar 2011-miit oqaasertaliussaq pisa-riaqartinnaviannngilarput. Allannguut tamanna piviusunngunngitsuusagaluarpat oqaasertaliussamik nutaamik taamatorpiaq piginnaatitsisumik Naalakkersuisut Siulittaasuata atulersitsissaaq.

Oqaasertaliussanut arlalinnik siunnersuuteqarpoq ukiumi naatsorsuuteqarfiusumi tulliuttumi ani-ngaasanik atunngittuukkanik nuussinissamut Naalakkersuisunut piginnaatitsissumik. Qaffariartor-neq tamanna isumaqarpoq, aqutsiniarneq missingersuusiorniarnelru ingammik qitiusoqarfimmut ajornakusoornerulissasoq, kisiannili naalakkersuisoqarfinnut aqutsisoqarfinnullu ataasiakkaanut kiffaanngissuseqarfiunerulissaaq.

Inissiaatileqatigiiffik Illuut A/S immikkut iluarsaanermut tunngasunut piginnaatitsinikkut pilersin-neqarsimavoq, ilaatigut Nuummi Qapiarfiusaap iluarsaaneqarnissaa pillugu suliassap sularineqar-nissaa isumagissallugu. Pilersaarutaavoq inissiat Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersor-neqartut aserfallatsaalineri sananeqarnerilu Illuut A/S aqutugalugu pisassasut. Taamaattumik oqaa-sertaliussat nutaat arlallit ingerlatseqatigiiffik taanna pillugu imaqarput: Namminersorlutik Oqartus-

sat allaffeqarfittaassaata pissarsiarineqarnissaa pillugu Illuut A/S-mik, naalackersuinikkut akuersis-suteqartoqareerneratigut, isumaqatigiissuteqarnissamut Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfik piginnaatinneqarpoq. Illuut A/S aqutigalugu inissiat attartortikkat atortissinnaane-rinut aamma matumani ilanngullugu, attartortutut innersuunneqartut ineqarnermut akiliutissaminnut akiliisinnaanngippata, Illuut A/S-mut annaasaqarnissamut qularnaveeqqummik tunniussaqaarnissa-mut Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalackersuisoq piginnaatinneqarpoq. Sa-niatigut Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalackersuisoq inissiap sananerata katinnerani 1,5 %-timit 3 %-mut (aamma pisortanut inissianut 4,5 %-mik) aningaasaliissutinit pis-sarsiassanik ikkussisinnaavoq. Missiliorneqarpoq tamatuma kingunerissagaa sulisunut inissianut nalinginnaasunut qaammammut ineqarnermut akiliut qaffariassasoq inissiamut 70 m²-mut 770 kr.-nik inissiamullu 90 m²-mut 990 kr.-nik qaffariassasoq inissiamullu 105 m² -mut 1.155 kr.-nik qaffa-riassalluni. Kiisalu sananerup akiata 75 %-anik, taamaattorli annerpaamik m²-mut ataatsimut 13.000 kr.-nik Illuut A/S-mut matussusiisussamut taarsigassarsisitsinissamut Ineqarnermut, Attave-qarnermut Angallannermullu Naalackersuisoq piginnaatinneqarpoq.

Avataani attartorneqartut atorunnaarsikkiartuaarnissaata aallartinnissaanut Naalackersuisut pigin-naatinneqarnissamik qinnuteqarput, taamaali Nuummi _ Hotel Grønland_ allanngorlugu sananeqar-sinnaaniassamat kollegianilu inissiatut atorneqarluni, tamanna imminut akilersinnaappat naleqqul-lunilu.

Aalisakkanut nunatsinni suliffissuarnut tunineqartanngitsunut qalerallinut kiilumut 2 kr.-nimik akuersissummumut akitsuutip aalajangernissaanut Naalackersuisut piginnaatinneqarnissamik qinnute-qarput.

Nalinginnaasumik oqaasertaliussat amerlasoorujussuupput, ingammik sanaartornermut sanaartugas-sanullu kontoni, taakkualu ilarpatujussui immikkoortunut inatsisiliornermut naleqquttumut pitsaa-quateqartumik nuunneqarsinnaapput.

Naliliinerit nutaat aamma akit akissarsiallu siumut missiliorneqarnerat

2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi ingerlatsinerimut tapiissutinullu aningaasaliis-sutissat amerlanersaanni akit akissarsiallu siumut missiliorneqarneranni 1,56% aallaavigineqarpoq.

Aningaasaliissutissat Nunallu Karsiata isertitassai inatsisinik tunngaveqartut aningaasanut inatsim-mut ilanngunneqarnerminni aningaasartuutissat pitsaanerpaamik naliliiffigineqartarput. Naliliinerni allannguutit pingaannerit tulliuttumi nassuiarneqarput.

Aningaasaliissutit inatsisitigut pisussaaffigisat

2011-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuummi aningaasaliissutissatut inatsisitigut pisussaaffi-gisat 2010-mut Aningaasanut Inatsimmi ukiunut missingiiffiusunut 2011-2013-mut ilanngunneqartu-

nut naleqqiullugu ukiumut 8 mio. kr.-ningajannik ataatsimut isigalugu ilanngarneqarput. Ilangaasuteqarneq pingaarnertut isumaginninnermut tunngasuniippoq, ineqarnermut tapissutitut, utoqqalinnermi aamma siusinaartumik pensionisianut aningaasaliissutit kiisalu Nordisk Pension tamarmik ilanngaaffigineqarput, paarlattuanilli erninermi ullormusianut aningaasalissutit qaffanneqarput.

Kisiannili siusinaartumik pensionisianut aningaasaliissutit ilanngaaffigineqarneranni pineqartumi, pensionisianut akigititat qaffanneqarnerata malitsigisaanik aningaasaliissutit qaffanneqarnerat ilanngunneqanngilaq, 1. juuli 2010-mi 12,6 %-mik qaffanneqarput. Siusinaartumik pensionisianut aningaasaliissutit 18 mio. kr.-ningajannik qaffanneqarput, akit qaffaaffiginerisa kingunerisaanik.

Isertitat

Naalagaaffimit ataatsimoortumik tapiissutit 2010-mit 2011-mut 1,1 %-mik akinut akissarsianullu iluarsineqarput. Taamaalilluni ataatsimoortumik tapiissutit 2011-mi 3.533 kr.-niupput. 2011-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuummi akinut akissarsianullu aaqiissutigineqartup qaffasissusia 1,56 %-ummat, taava ataatsimoortumik tapiissutit nalingat 16 mio. kr.-ningajannik annikillineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu akileraarummut 2011-mi 2010-mut naleqqiullugu iluanaarutip anginerulaarnissaa ilimagineqarpoq. Kisiannili nuna tamakkerlugu akileraarut 2013-miit 19 mio. kr.-nik minnerulersillugu aaqiiffigineqarpoq, danskit naalagaaffianik taartisiat pillugit isumaqatigiissutip 2012-p naanerani atorunnaartussatut naatsorsuutigineqartup malitsigisaanik. Taartisiat pillugit isumaqatigiissut tassaavoq pensionisiat akileraarusersorneqarnerannut tunngatillugu marloriaammik akileraannginnissaq pillugu isumaqatigiissumut ilassutitut isumaqatigiissut. Ingerlatseqatigiiffiit iluanaarutisiallu akileraarutaannit iluanaarutit aatsaat ukiumi kingusinnerusukkut paasineqassapput, 2011-mut 2010-misut qaffasissulerlugit missingersuusiorneqarput.

Akileraarutinit A-nik ingerlaavartumik naatsorsuineq 2010-p qiteqqunnerani ukiumit kingullermit piffissap taamaalinerani 60 mio. kr.-nit missaanik anneruvoq. Nikingassutilli taassuma ilarujussua kommuninit marlunnit 2009-p qaammatani siullerni nassuiaatinik akiliutinillu nalunaarsuineranut ajornartorsiuteqarnermut tunngatinneqassaq. Taassumaannaap paasinarsisippaa 38 mio. kr.-nik nikingassut iluarnaarfusoq.

Taamaammat taanna pitsaasumik nikingassuteqarneq kisitsisit ersersitaannit piviusumit malunnartumik minnerusoq, tamannalu nalilerneqarpoq, ukiumut pitsasumik nikingassuteqalaarneq taamaallaat pineqartoq.

Taamaalilluni nalinginnaasumik akissarsiat akillu ineriartornerani malitsigisaanik toqqaannartumik akileraarutinit annikitsuinnarmik ilorraap tungaanut ineriartornissaq ataatsimut isigalugu missingersuusiorneqarpoq.

2010-p qaammataasa tallimat kingorna eqqusuinermut akitsuutit tamarmiusut 2010-mut aningaasanut inatsimmut sanilliullugu ukiumut 7 mio. kr.-nit missaannut naapertuuttunik annikitsumik iluanaaruteqarfiunerupput. Taamaattorli oqaatigineqassaaq naatsorsuutigineqartut allanngoriataarsinnaammata, taamatullu ukiup affaa kingulleq sianiginiartariaqarpoq, oqaluttuarisaaneq isiginiassa-gaanni iluanaaruteqarfiunerpaajusarmat.

2010-mi qaammatini siullerni kisitsisit tunuliaqutaralugit, pingaartumik imigassanut aalakoornartortalinnut eqqussinermut akitsuutit qaffariarput. Tupanit nioqqutissanik eqqusuinermut akitsuutit missingersuutigineqartut qaffasissuseqarput 2010-mullu katillugit 192 mio. kr.-inik iluanaaruteqarfiussanganineqarlutik. 2011-mut tupanit nioqqutissanit iluanaarutikinnerunissaq missingersuutigineqarpoq, pujortartartut nalinginnaasumik ikiliartornerisa kingunerisaannik.

Isertitassat konto pingaarneq 24.11.12 Raajanut akitsuutit ukiumut 16 mio. kr.-nik appaaffigalugit aaqqiiffigineqarput raajat akiisa appariatornerisa malitsigisaanik.

Nunatsinni inuiaqatigiit ukiuni arlalinni aningaasarissaarneruleriartornerup kingorna aningaasaris-saariartornikkut appariartoqqilerput. Taamaalilluni 2011-mi ukiunilu tulliuuttuni toqqaannartumik toqqaannangitsumillu akileraarutinit iluanaaruteqarnerulaaginnarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Ineqarnermut tunngasuni isertitassat apparlugit aaqqiiffigineqarput konto pingaarneq 72.06.01 Boligstøtte, erniat akilersuutillu, ilanngaattissat akiitsunik isumakkeerinerup qaffariarnissaanik aamma inissianik boligstøtte aqutigalugu sananeqartunik tuniniaanerup ajorseriarnissaanik ilimaginnin-nerup malitsigisaanik.

Sillimmatit missingersuutinullu iluarsiiisutit

Sillimmatit

2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi sillimmatit arlallit immikkoortinneqarput, taakkulu Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaata akuersissuteqareerneratigut ukiup aningaasaliiffiusup ingerlanerani atugassanngortinneqarsinnaapput. Matuma kinguliani sillimmatit, siusinnerusukkut nassuiaateqarfigineqarsimangitsut nassuiaateqarfigineqarput.

Konto pingaarnermi 20.11.70 suliniutinut nutaanut tigussaasunut 2010-mi akuersissutigineqarsima-sunut sulili naammattumik piareersaavigineqarsimangitsunut immikkoortitsisoqassaaq, taakkulu aatsaat 2011-mi atulissapput. 2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi suliniutinut uku-nunnga aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq:

Tabel 2: konto pingaarneq 20.11.70, AIS2011-mi suliniutitut nutaanut sillimmatit

	2011	2012	2013	2014
Nunalerinermi illut najugaqarfissat	1,0	1,0	1,0	1,0
Utoqqalisunut puigortunnngortunut immikkut suliniutit	5,0	5,0	5,0	5,0
Nioqqutissanik akitsuusigaanngitsunik eqqussuinerup unitsinneqarnera	10,0	10,0	10,0	10,0
Arctic Winter Games	0,5	2,0	4,0	4,0
Isiginnaartitsisarfeqarneq	-3,7	5,8	7,0	7,0
Katillugit	20,2	23,8	27,0	27,0

Puigortunnngortut immikkut suliniuteqarfiginissaannut tunngatillugu paasissutissiissutigineqarsinnaavoq paaqqutarisarialinnut angerlarsimaffiup sananeqarnissaa pillugu Isumaginninnermi Naalakkersuisoqarfik Qaasuitsup Kommunianik oqaloqatiginnittoq. Aammattaaq nioqqutissanik akitsuusigaanngitsunik eqqussuinerup unitsinneqarnissaanut 10 mio. kr.-inik immikkoortitsisoqarpoq. Taaku aningaasartuutit agguataarneqarnissaat erseqqissumik paasinarsereerpat allannguutissatut siunnersuutikkut atugassanngortinneqassapput. Arctic Winter Games-imut aamma isiginnaartitsisarfeqarnermut aningaasat immikkoortitat AIS11-mut allannguutissatut siunnersuutikkut atugassanngortinneqassapput, tassa UKA10-mi Naalakkersuisut siunnersuutissaat Inatsisartunit akuersissutigineqassappata

Ingerlatsinermut sillimmatini aningaasartuutissanut ilimageriinnngisanut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

Tabel 3: Konto pingaarneq 20.11.50, AIS2011-mi ingerlatsinermut sillimmatit

	2011	2012	2013	2014
AIS2009-mi ingerlatsinermut sillimmatit	10,0	10,0	10,0	10,0

Ilinniartitaanermut sillimmatini ilinniartitaanermut suliniutissanut, suli suliniutitut aalajangersimasunut agguagaanngitsunut immikkoortitsisoqarpoq. 2010-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi sillimmatit immikkoortitigaanngitsut ukuupput.

Tabel 4: Konto pingaarneq 20.11.61, AIS2011-mi ilinniartitaanermut sillimmatit

	2011	2012	2013	2014
Ilinniartitaanermut sillimmatit	0,0	-4,7	5,9	-80,3

Ilinniartitaanermut sillimmatit ilinniartitaanermut pilersaarutip iluani siunertanut atugassanngortinneqarsinnaapput suliassaqaqfimmu Naalakkersuisut politikkiat naapertorlugu tamanna pisariaqartinneqaleraangat. 2011-imi sillimmatini aningaasanik immikkoortitsisoqanngimmat ilinniartitaa-

nermi suliassa qarfirmi siunertanut aalajangersimasunut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimane-
rannut tamanna takussutissaavoq.

Tabel 5: Konto pingarneq 80.00.00, AIS2011-mi Sanaartugassanut sillimmatit

	2011	2012	2013	2014
Suliassanut aalajangersimasunut agguarneqarsimannngitsut	0	0	0	0

Sanaartornermut sillimmatini immikkoortitigaanngitsuni sanaartugassanut aalajangersimasunut, suli
A-overslagiliornissamat naammattumik piareersarneqarsimannngitsunut aningaasanik immikkoortit-
sisoqarpoq. Siusinnerusukkut aamma sanaartugassanut, suli suliassanut aalajangersimasunut ag-
guarneqarsimannngitsunut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Aningaasat taakkua AIS11-mit
peerneqarput.

Missingersuutini iluarsiiisutit

2011-mi Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuummi qitiusumik allaffissuarimi allaffissornikkut
ileqqaarutissanut 10 mio. kr.-it immikkoortinneqarput. Ileqqaarutissat sumi nassaarineqarnissaannut
innersuussisussaq suleqatigiissitaliaq pilersinneqarsimavoq. Suleqatigiissitaliaq kaammattuutai
tunngavigalugit 10 mio. kr.-it atugassanngortinneqarnissaat pillugu allannguutissatut siunnersuum-
mik Naalakkersuisut saqqummiussiumaarput. Taakku saniatigut 2011-mi 5,6 mio. kr.-it ukiunilu
missingiusiorfinni IT-p allanngutsaaliornernanut ingerlanneranullu immikkoortinneqarput. Aningaas-
sat taakku naalakkersuisoqarfiit pigeriigaasa iluini nassaarineqassapput, missingersuutini iluarsii-
sutit aamma suleqatigiissitap kaammattuutai tunngavigalugit allannguutissatut siunnersuutikkut
atortussanngortinneqarumaarput.

Tabel 6: AIS2010-mi missingersuutini iluarsiiisutit

	2011	2012	2013	2014
Allaffissornermut missingersuutininut iluarsiiisutit	-15,6	-14,6	-14,6	-14,6
Missingersuutininut iluarsiiisutit, peqqinnissaqarfik	0	-3,4	-5,3	-5,3

6. Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut

A. Kisitsisit tunngaviusut

Immikkoortumi uani tabelinngorlugit kisitsisit tunngaviusut arlallit takutinnerisigut Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut inissisimaneq naatsumik allaaserineqarpoq.

Tabel A.1. - Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerani kisitsisit tunngaviusut 2005-2010

Nioqutissiorneq	2005	2006	2007*	2008**	2009**	2010**
BNP, ukiumut akigitinneqartut	10.112	10.636	11.063	11.835	12.127	12.180
-ukiumut allannguut procentinngorlugu	-	5,2	4,0	7,0	2,5	0,4
BNP, akit aalajangersimasut	10.112	10.399	10.582	10.767	10.928	10.819
-ukiumut allannguut procentinngorlugu	-	2,8	1,8	1,5	1,0	1,0
Isertitat						
BNIa, ukiumut akigitinneqartut	13.531	14.160	14.687	15.312	15.851	15.948
-ukiumut allannguut procentinngorlugu	2,3	4,6	3,7	4,3	3,5	0,6
BNIa, akit aalajangersimasut	13.531	13.845	14.048	13.896	13.898	13.783
-ukiumut allannguut procentinngorlugu	-	2,3	1,5	1,1	0,0	0,8
Akit ineriartornerat						
anigaasat naleerukkiartornerat***	1,1	2,3	2,2	5,4	3,5	1,4

*Taamaallaat BNP Ukiumoortumik akinut anigaasallu naleerukkiartornerit 2007-mut Nalunaarsueqqissaartarfimmit naatsorsorneqarput. Kisitsisit sinneri Anigaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit missingerneqarput

** Taamaallaat Anigaasat naleerukkiartornerat 2008-mi, 2009-mi 2010-milu Naatsorsueqqissaartarfimmit naatsorsorneqarput. Kisitsisit sinneri Anigaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit missingerneqarput

*** Anigaasat naleerukkiartornerat januarimiit Atuisunut akigititanut naleqqersuutip 1995=100 aamma Atuisunut akigititanut naleqqersuutip 2008=100 nalinginik naatsorsorneqarpoq.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

Tabel A.1.-p Kalaallit Nunaanni nioqutissiorneq ataatsimut katillugu, 2005-imiit siunissamullu tunisassiat ataatsimut nalingat (BNP) takutippaa. Nioqutissiorneq ukiumut akigititat taaguutivinnullu, akit qaffaataat naqqissorneqarlutik, takutinneqarpoq. Taamaaqataanik Kalaallit Nunaanni isertitat tamakkerlugit, ukiunut 2005-mit 2010-mut inuiaqatigiit ataatsimut isertitaa (BNIa) takutinneqarput. Kiisalu Naatsorsueqqissaarfimmit atuisunut akigititanut naleqqersuutinit nutaanerpaanit naatsorsorneqartunit anigaasat naleerukkiartornerata ineriartornera takutinneqarpoq..

Tabel A.1.-mi takuneqarsinnaavoq, 2009-mi 2010-milu aningaasaqarnikkut ineriartornermi pissusiviusut appariarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Appariarneq tamanna pissuteqarpoq nunarsuup nalinginnaasumik anigaasarsiornerup ajorseriarnernit nunarsuup aningaasaqarneranut sunniuteqartukkut, kisiannili aamma aalisarnikkut iluanaaruteqarnerup ajorseriarnera akit appariartornerannik kaaviiartitallu appariartornerannik eqqugaanera ilapittuutaavoq.

Tabel A.1.-mi aamma takuneqarsinnaavoq, nioqutissiornerup annikilliarternera peqatigalugu isertitat ataatsimoortut annikilliarternissaat naatsorsuutigineqanngilaq. Tamanna pissuteqarpoq, Kalaallit Nunaanni aningaasat naleerukkiarternerat Danmarkimut naleqqiullugu appasinnerunissaa naatsorsuutigineqarmat taamaattumillu ukiup siulianut naleqqiullugu Kalaallit Nunaanni ataatsimoor-tumik tapiissutit nalingat qaffariassaaq. Taamaalilluni isertitat ataatsimoorlutik appariarnerat nioq- qutissiornerup appariarneranit annikinnerussaaq. Pissutsit 2008-mi paarlattuanut sammipput: Ani- ngaasat naleerukkiarternerat Kalaallit Nunaanni qaffasinneruvoq ataatsimoortumillu tapiissutit nali- ngat millisillugu, taamaalilluni nioqutissiornerup qaffariarterneranit isertitat ataatsimoortut anni- kinnerulerput.

Kiisalu tabeli A.1.-mi takuneqarsinnaavoq, aningaasat naleerukkiarternerat 2008-mi 5% qaangersi- magaluarlugu 2010-mi 2% ataallugu appariarsimasoq, tamanna atorluaanerup appariarterneranut ersiutaavoq.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerani ukiuni 20-ni kingullerni niuernikkut oqimaaqatigiissitsineq amigartoorfiusimavoq.

Nunat allat aningaasaqarnerat assersuutigissagaanni tamanna immikkut illuinnarpoq, tamanna taa- maallaat pisinnaavoq pissutigalugu Kalaallit Nunaat Danmarkimiit ataatsimoor-tumik tapiissutisi- sarmat.

Tabel A.2. – Niuernermi oqimaaqatigiissuseq, ukiumut akigitat

	2005	2006	2007	2008	2009
Niuernermi oqimaaqatigiissuseq	1.166	1.308	1.310	1.941	1.745
Nioqutissanik eqqussuineq	3.591	3.656	3.643	4.421	3.669
Avammut nioqquteqarneq	2.426	2.348	2.332	2.480	1.923

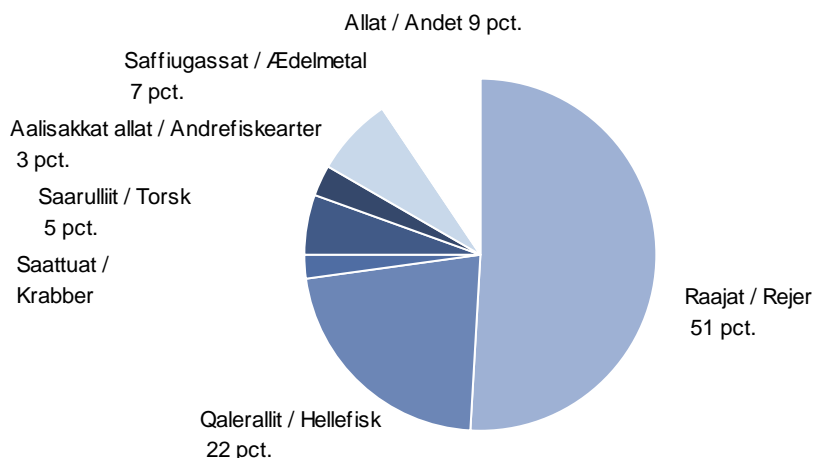
Uuttuut: mio.kr.

Najoqqutaq: Naatsorsueqjissaartarfik.

Tabel A.2.-mi takuneqarsinnaavoq, 2008-mi 2009-milu amigartoorutit ukiunut siuliinut amigartoo- rutaasartunit malunnartumik anginerupput. 2008 tikillugu avammut tunissat nalingi allanngorar- piangillat, nioqutissanilli eqqussuineq qaffariartorluni, tamatuma nassataraa niuernikkut oqimaa- qatigiissitinermi amigartoorutit qaffariarternerat. Taamalu 2008-mi 1,9 mia. kr.-inik annerpaamik amigartooruteqarluni¹. Amigartoorut taanna 2009-mi minnerulerpoq, tamannali neriuutigineqarsin- naasutut avammut tunisat qaffariarnerannik pissuteqanngilaq, akerlianilli angusarineqartumit, a- vammut tunisanit (17%) nioqutissat eqqussukkat (22%) appariarnerusimamata. Ineriartorneq taan- na nalinginnaasumik aningaasaqarnerup ingerlanerliorneranut tabeli 8-mi takutinneqartumut naleq- quppoq.

¹ 1979-miilli amigartoorutit allanneqarsimasut annersaraat. BNP-p ineriartornera nallersuunniassagaanni 1980-kkunni amigartoorneq naleqqiullugu anneruvoq.

Takussutissiaq A.1. - Avammut tunisineq nioqqutissanut agguataarlugu, 2008

Najoqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

2008-mi avammut nioqqutissiat 2,48 mia. kr.-iniupput. Takussutissiaq 1.-mi takuneqarsinnaavoq, avammut nioqqutissiat nalingata 84%-tia 2008-mi aalisakkanik suliffissuarneersuusoq.

Tamatuma ukiuni siuliini agguataarineq assigaa erseqqissarpaalu, avammut tunissiat ataatsimoor-tillugit suli raajanik qaleralinnillu avammut nioqquteqarnermik isumalluuteqartorujussuusoq. Nu-nami aatsitassarsiorfiit nioqqutissiornerata appariartorneranni naatsorsuutigisariaqarpoq, aalisarne-rup ataatsimoor-tumik avammut tunissiornermut peqataanera 2009-mi suli annertunerussasoq.

Aningaasaqarnerup ingerlanerliorneranut ersersitsisup aappaa tassaavoq suliffissaaleqinerup ineri-ar-tonera. Suliffissaaleqinermi ineriartorneq pisarnermisut malinnaarusaarpoq, tassa soraarsitsinerit suliffeqarfinnillu matusinerit ajornartorsiornerup nammineq equinera kingoqqullugu aatsaat pi-sarmat. Kigaalaarneq taanna aamma isumaqarpoq, ineriartornerup killormut saatinnissaa ajornaku-soortuusoq.

Tabeli A.3. – Suliffissaaleqineq

	2005	2006	2007	2008	2009
Sulisinnaasut	27.349	27.590	27.846	28.078	28.490
Illoqarfinni suliffissaa- leqisut qiteqqunnerani	1.684	1.543	1.498	1.134	1.313
- sulisinnaasut tamak- kerlugit procentinngor- lugu	6,2	5,6	5,4	4,0	4,6

Najoqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

Tabeli A.3.-p takutippaa, suliffissaaleqisut amerlassusaat 2005-mit 2008-mut ikiliartuaarsimasut, 2009-miilli suliffissaaleqineq qaffalaarsimasoq takuneqarsinnaavoq. Suliffissaaleqineq procentin-

ngorlugu takugaanni ineriartorneq taamaattoq nassatarigaa takuneqarsinnaavoq. Taamaattorli malugineqassaaq, nunaqarfinni isorliunerusunilu suliffissaaleqineq procentingorlugu naatsorsuinermin pingaartinneqarsimanngitsoq, naatsorsuutigisariaqarlunilu qaffasinnerusoq, taamaannissaalu naatsorsuutigisariaqarluni.

B. Namminersorlutik Oqartussat aningaasaqarnerat (Nunap karsiata killiiffia) [HJM/DcR]

Tabelip B.1-p ataani takutippaa piffissami 2004-2014 Nunap karsiata inerneru. 2010-mit missinger-suutitut kisitsisit nalunaarneqarput.

Tabel B.1: Nunap karsiani angusat (IST-inernerat) 2004-2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ingerlatsineq, tapiissutit inatsisitigullu pi-sussaaffiit	4.569	4.818	4.744	4.922	5.213	6.052	5.504	5.478	5.521	5.542	5604
Isertitat	-5.365	-5.585	-5.484	-5.658	-5.825	-5.910	-6.035	-6.238	-6.223	-6.215	-6.231
Sanaartukkat	637	492	700	1.003	929	807	758	972,5	921,2	780	557
IST	-159	-274	-40	267	318	950	227	212	219	107	-71

Najoqqutaq: DcR, Nunap karsiata naatsorsuutai 2009

IST-inernerat Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsinermut, sanaartugassanut taarsigassarsissitinerillu isertitat ilanngaatilugit IST-inerneraa. Ingerlatsinermut aningaasartuutit atuinivik ersersippaat, toqqaannaartumik aningaasaqarnikkut iluanaarutaanngitsoq. Taamatut periuseqarpoq sanaartukkanut aningaasartuutit tunngaviumik ataasiartumik aningaasaliiffiusut, taamaattorli tuniniaanikkut attartortitsinikkulluunniit isertitsiffiusut. Aningaasartuutit taakkua marluusut akerliannik taarsigassarsitsineq aningaasartuutivittut taaneqarsinnaanngilaq, aningaasat ukiut ingerlanerini utertillugit akilerneqartarmata.

Aningaasaqarnermut politikimik nalilersuinermin IST-p inernerata tunngavissat pingaaruteqarpoq. Kisiannili Nunap Karsiata inissisimanera IST-p inernerata kisiat tunngavilugit naliliiffigineqarsinnaanngilaq. Ilaatigut pisariaqarpoq namminersorlutik oqartussat aningaasaqarneranut takussutissat allanngorneri aamma ingerlatsinermut IST-p inernerata ineriartornera aamma naliliiffiginissaat.

Nunap Karsianit taarsigassarsitsinikkut Namminersorlutik Oqartussat pisassaatt annertusineqartarput, tamatumalu peqatigisaanik Nunap Karsiata IST-mut amigartooruteqarneranik annertusititsisar-luni. Taarsigassarsiarititat amerlanerulernerat pissutaalluni IST-p inernerani amigartoorutit amerlanerulerpata, taarsigassarsiallu niuernermin erniarititat malillugit akilersorneqar-patalu, tamanna siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Nunap Karsianut artukkiisussaannngilaq. Taamatuttaaq niuernermin erniarititat malillugit pissarsiaqarfiusussanik aningaasaliissuteqartoqarsimatillugu, IST-p inernerani amigartoorutit amerlanerusut, Namminersorlutik Oqartussat suliffiutaa-sa ilaannut aningaasaliissuteqarnermik pissuteqartut, siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu

Nunap Karsianut artukkiisussaannngillat. Aningaasaliinerit niuerfiusumi ernianik qaffasinnerusumik iluanaarutaasut ungasinnerusoq isigalugu nunap karsianut toqqaannartumik pitsaasumik kinguneqarsinnaapput.

Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsiarititaannut akilersuutit Nunap Karsiata isertitaatut naatsorsuusiorneqassapput, tamatumali peqatigisaanik Namminersornerullutik Oqartussat pissarsiassaasat appartinneqassapput. IST-p inernerani sinneqartooruteqartarnerit, Nunap karsiata taarsigassarsiarititaannut akilersuinerimik pissuteqartut piffissami sivisunerusumi ingerlaannarsinnaannngillat tamanna iserititavinnut ersiutaannngimmat

Akiligassat

Namminersorlutik Oqartussat nunanut allanut akiitsui 2006-imi akilerneqarput. Nunatta Karsiata aningaasanik tigoriaannateqarnermik ineriartortitsinera pissutigalugu 2010-p naanerani nunanit allanit taarsigassarseqqittariaqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat aluminiumiliorfiusinnaasumut nukissiorfittaanullu piginneqataanisaa Inatsisartut aalajangiutissappassuk tamatuma aamma taarsigassarseqqittariaqarnissaq kingunerissavaa.

Sanaartugassat aningaasanut inatsisikkut aningaasaliiffigineqartut ukiuni ataatsimi sananeqarsimattinnagit, aningaasat immikkoortinneqartut Nunap Karsiani aningaasartuutit naatsorsuusiorneqassapput, tassanngaanniillu Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmut missingersuutitut teknikkimut tunngasumut nuunneqassallutik. Nunap Karsiata 2009-mut naatsorsuutaa Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmi 925 mio. kr.-nit uninngasuutigineqarput.

Oqaasertaliussat naapertorlugit aningaasaliissutit ukiuni aningaasaliiffiusumi kontot arlallit aqutigalugit aningaasaliissutigineqarsimasut atorneqanngitsut pilersitseqqinnissamut imaluunniit ukiuni aningaasaliiffiusuni tullerni atugassatut immikkoortinneqassapput. 2009-p naanerani katillugit 131 mio. kr.-init immikkoortinneqarsimapput.

Pissarsiassat

Nunap Karsiata pissarsiassaasa amerlanersaat ineqarnermik siunertaqarfiusunit, inuussutissarsiutinut tapersiissuteqartarnermit (ESU), ilinniagaqarnersiutininit aamma Nukissiorfinnut sanaartornermut taarsigassarsiarititanit pinngortuupput.

Tamatuma saniatigut Nunatta Karsia Royal Greenland A/S-imut 2009-mut 250 mio. kr.-inik immikkut taarsigassarsisitsivoq tamatumalu kinguneraa ingerlatseqatigiiffiup ukiuni tamani 2011-2015-imi nunatta karsianut 50 mio. kr.-inik akilersuuteqarnissaa.

Nunap Karsiata pissarsiassai aamma takussutissami matuma kingulianiittumi allassimapput.

Tabeli B.2: 2008-2009-mi nunap karsiata pissarsiassai (mio. kr.)

	2008	2009
Tiguisinnaatitaanerit	62	84
Nukissiorfiit sanaartugassaannut taarsigassarsiaritit	1.248	1.379
Akisussaasutut aningaasat taarsigassarsiaritit Royal Greenland		250
Ineqarnermut taarsigassarsiaritit	943	1.177
BSU	91	90
Ilinniartitaanermi taarsigassarsiaritit	54	60
Taarsigassarsiat allat pissarsiassallu	556	532
Pissarsiassat katillugit	2.954	3.572

Najoqqutaq: DcR, Nunap karsiata naatsorsuutai 2009

Suliffeqarfiit imminnut ingerlattut tiguisinnaatitaanerisa sanaartugassanullu taarsigassarsiaasa erniaat akilersugassartaallu niuernerimi piunasaqaatit tunngavigalugit akilersorneqartarput. Taarsigassarsiaritit allat amerlanersaat ernianik immikkut appasitsitsiviullutik, imaluunniit piffissap ilaani ernianut akilersuutinullu akilersuiffiunatik tapiissutinik annertuunik imaqartarput. ESU aamma BSU malillugit taarsigassarsiarititaasimasunit amerlasuut utertillugit akilerneqartussaangillat.

Akiliisinnaassuseq

2010-p aallartinnerani Nunatta Karsia aningaasanik 1.029 mio. kr.-init missaannik tigoriaanateqarpoq. Taakkunannga 925 mio. kr.-init missai sanaartugassanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmi suliaasanut aalajangersimasunut atugassaapput, taamaalillunilu 104 mio. kr.-ingajannik aningaasanik tigoriaannaateqartoqarluni.

2009-p ingerlanerani aningaasat tigoriaanaatit ikileriarujussuarput namminersorlutik oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaannut ilassutitullu aningaasaliissutinut akiliinerup kingunerisaanik. Minnerungitsumik akileeqqaarutit Royal Greenlandimullu taarsigassarsiaritit katillugit 500 mio. kr.-iusut Nunatta Karsianut aningaasanik tigoriaannaateqarneranut sunniuteqarput.

Tabel B.3: 2010-2014-imi Nunatta Karsiata akiliisinnaasusiata nikerarnissaatut ilimagineqartoq, mio. kr.-ninngorlugit

	2010	2011	2012	2013	2014
Aallartinnerani akilisisinnaassuseq	1.029,0	673,8	361,7	42,7	-163,9
IST-mi inernerit	255,2	212,1	219,0	106,6	-70,8
S&I-aningaasateqarfimmut illuartit	100	100	100	100	100
Naanerani akiliisinnaassuseq	673,8	361,7	42,7	-163,9	-193,1

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Tabelimi takuneqarsinnaavoq Nunatta Karsiata aningaasanik tigoriaannaateqarnera malunnartumik ajorseriasimallunilu ajorseriarumaartoq. Aningaasanut Naalackersuisoqarfimmit naliliisoqarpoq aningaasanik tigoriaannaateqarnerup ullut tamaasa nikittarnera, qularnaveeqqusiinerit Namminersorlutik Oqartussat nalaatassaasit kiisalu siumut ilimageriinngisamik aningaasartuutit il.il. akiorniarlugit 600 mio. kr.-it sinnerlugit aningaasanik tigoriaannaateqartoqartariaqartoq. Tamatuma kinguneraa qanorluunniit pisoqaraluarpat Nunatta Karsiata 2010-miilli taarsigassarsisariaqarnera, pisariaqartillugu iliuuseqarsinnaanissamut politikikkut sivikitsumik piffissaqarluni iliuuseqarsinnaanissaq qularnaarniarlugu. Ataatsimut isigalugu piffissami 2010-2014-mi 800-900 mio. kr.-nik taarsersugassarsisoqarnissaa pisariaqassaaq. Aningaasanut naalackersuisoqarfik tamatumunnga piareersarnermik aallartereerpoq.

Aningaasanik tigoriaannaateqarnermut naatsorsuinerimi aluminiumiliorfimmuut atatillugu akileeqqaarutaasinnaasut, attaveqarnermut aningaasaliussat akileraarutiniillu isertitassat ilanngunneqanngillat. Paasissutissat taakku aningaasanik tigoriaannaateqarnissamut missingersuutitut ilanngutissallugit suli nalorninarpallaarput. Aatsaat 2010-mi Maniitsup eqqaani aluminiumimmi aatsitsiveqalissagaluarpat piginnittuunerup ilusissaa pillugu Inatsisartuni aalajangiisoqalerpat allatut iliorsinnaanerit assigiinngitsut aningaasanik tigoriaannaateqarnikkut Nunatta Karsianut kingunerisassat eqqoriarneqarnissaannut ataqatigiisumik tunngavissaqalissaaq.

Siunnersuummi matumani 2010-mi ukiuniluunniit missingersuusiorfiusuni suliniutit nutaat allaaserineqartut saniatigut allanik naammassinninnissamut immikkoortitsisoqanngilaq. Taamatuttaaq naatsorsuutigeriinngisamik annertunerusumik aningaasartuutajumaartunut iliuuseqarnissamut periarfissaqanngilaq. Taamaattumik siunertanut immikkoortitsivigineqartussatut siunnersuutaareersunit allaanerusunut aningaasanik atuinissaq Inatsisartutt kissaatigippassuk isertitassanik sipaarutissanilluunniit nutaanik nassaartoqarnissaa pisariaqassaaq.

Suliffeqarfinnut aningaasaliissuteqarnerit

Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffinni 17-ini aktiaateqarput, taakkunanngalu aqqaneq marluk Namminersorlutik Oqartussat kisimiillutik aktiaateqarfigaat. Namminersorlutik Oqartussat aktiaataat killiffiit naatsorsornerini pisinerimut nalinganut ilanngunneqartarput, imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat aktianut aningaasaliissutaasa nalinginut ilanngunneqartarlutik. Aktiat nalingi pappiaqqat nalillit aningaasanik pappiaqqanillu niueqatigiiffimmi nalingititaasunut imaluunniit ingerlatseqatigiiffiup iluani pigisat nalillit, aningaasanik pappiaqqanillu niueqatigiiffimmi nalunaarsugaanngitsut nalinginut iluarsineqarneq ajorput. Namminersorlutik Oqartussat aktiaataat tamakkerlutik 2,9 mia. kr.-nit missaanniipput.

Namminersorlutik Oqartussat aktiaatileqatigiiffii assigiinngitsorpasuarunik siunertaqarput. Ingerlatseqatigiiffinnik amerlasuunik pigisaqarnermi niuernerinnaq taamaallaat siunertarineqanngilaq. Namminersorlutik Oqartussat aamma nuna tamakkerlugu innuttaasut inuiaqatigiinnut pingaarutiligut akit angujuminartut atorlugit sullinneqarsinnaanerisa qulakkeerneqarnissaa kissaatigaat.

Taamaakkaluartorli Namminersorlutik Oqartussat aamma niuerpalaartumik tunngaveqarluni aningaasaliissutitut isigineqarsinnaasunik aktiasisarsimapput. Assersuutigalugu Namminersorlutik Oqartussat Grønlandsbankenimi aktiaatit 14%-iinik pigisaqarput, aammalu Nuna Mineralsimi aktiaatit 37%-iinik pigisaqarlutik. Ingerlatseqatigiiffiit taakkua marluusut aningaasanik pappiaqqanillu niueqatigiiffimmi nalunaarsugaapput.

Aluminiumik aatsiterivinnik erngullu nukinganik innaallagissiorfinnik taakkununga atasunik pigineqataalernissaq toqqarneqassagaluarpat, tamanna ukiualunnguit ingerlanerini Namminersorlutik Oqartussat aningaasaatinut annertunerusumik aningaasaliisussaapput, taamaalillunilu Namminersorlutik Oqartussat aktianit uninngasuutaat amerleriangaatsiassallutik. Aluminiuliornermut aningaasaliisoqassappat tamanna niuerneramik tunngaveqarluni aningaasaliinertut, arlaatigut Namminersorlutik Oqartussanut iluanaaruteqarfiusussatut isigineqassaaq. Taamatut ilanngussaq D-mi namminersorlutik oqartussat suliffeqarfiutaasa peqqissaartumik misissuataarneri takuneqarsinnaapput.

Pisussaaffiulersinnaasut

Pisussaaffiulersinnaasut tassaapput aningaasaqarnermut pisussaaffiit, aatsaat pissutsinik immikkut ittunik pisoqartillugu Namminersorlutik Oqartussanit akilerneqartussaasut. Assersuut ataaseq tassaavoq qularnaveeqqusiinerit.

Namminersorlutik Oqartussat kisimiillutik aktiaatinik pigisaqartuugalarunilluunniit aktiaatileqatigiiffinni piginnittutut ingerlatseqatigiiffiit aktiaataannut taamaallaat akiliisussaapput, tassa Namminersornerullutik Oqartussat immikkut qularnaveeqqusiissuteqarsimanngikkunik. Kisiannili ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut aningaasaqarnermikkut ajornartorsiulerne rat Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiillu Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut akiitsorsinnaassusiinut aningaasaqarnikkullu tutsuiginassusiinut sunniuteqarsinnaavoq. Taamaattumik ingerlatseqatigiiffik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartoq akiliisinnaajunnaarnissamut ulorianartorsiulerpat Naalakkersuisut pissutsinik nalilersuilluartussaapput. Tamannaana tunngavigalugu Royal Greenlandimi aamma Great Greenlandimi 2009-mi aningaasaliineq isigineqassaaq.

Tamatuma saniatigut entreprenøri Qorlortorsuarimi Nukissiorfinnut erngup nukinganik innaallagissiorfiliortuusooq 225 mio. kr.-nit missaat. aningaasartuuteqaaqqinnissamut akileeqqusissamaalersimavoq. Tamanna pillugu 2009-mi isumaqatigiisitsiniarneq aallartinneqarpoq.

C. Kommunit aningaasaqarnerat

2005-miit 2010-mut kommunit ingerlatsinerneq aningaasartuutaat agguaqatigiisillugit ukiumut 4,7 %-inik qaffattarput. Piffissami tassanerpiaq isertitat agguaqatigiisillutu ukiumut 5,1 %-mik qaffariarput.

Tabeli C.1: Kommunit 2005-2010-mi naatsorsuutaat missingersuutaallu

	N 2005	N 2006	N 2007	N 2008	M 2009	M 2010
Ingerlatsineq	2.262	2.452	2.604	2.685	2.815	2.840
Sanaartukkat	245	265	259	391	309	426
Isertitat	2.518	2.866	2.966	3.009	3.147	3.236
Katillugit	11	-149	-103	67	-23	30

Najoqqutaq: KANUKOKA

Tabeli C.1-p takutippaa kommunit naatsorsuutaanni piviusunnngortinneqartut missingersuusiarineqartullu. Kommunit 2008-imi ataatsimut 157 mio. koruuninik amigartooruteqarnissartik missingersuusiorpaat, kisiannili naatsorsuutit naammassinerini 67 mio. koruuninik amigartooruteqarput. 2008-imi missingersuutit naatsorsuutillu nikinganerannut pissutaanerpaavoq missingersuusiamit isertitat 108 mio. kr.-inik annertunerunerat. 2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip matuma aaqqissuunneqarnerata naammassinerani 2009-mut naatsorsuutit naammassiat pissarsiarineqanngillat.

Kommunit 2010-mut missingersuutiminni katillugit 30 mio. kr.-inik amigartoorneqartik missingersuutigisimavaat, 2009-mut 23 mio. kr.-inik sinneqartoorneqarsimavoq. Missingersuutitigut angusat ajorseriarnerannut pingaarnertut pissutaavoq 2010-imi sanaartugassat qaffasissusaat 2009-mut sanilliullugit qaffariarsimanerat. Kommunit 2010-mut missingersuusiorput ingerlatsinermut aningaasartuutit annertunngitsumik 25 mio. kr.-inik imaluunniit 1%-mik qaffariaateqassasut.

Kommunit 2011-mut aningaasaqarnerat 2010-mut naleqqiullugu allannguuteqarpiassanngitsutut isikkoqarpoq. Taamaalilluni kommunit 2011-mi kommuninut ataatsimut akileraarutinit kiisalu ingerlatseqatigiiffinit atuinermilu akileraarutinit 2010-mit 20 mio. kr.-inik annikinnerusumik iluanaaruteqassapput, ukiup siuliani naammssinniffiusumik kingumoortumik aaqqiissuteqarnerup angissusia 2010-mit mikinnerummat. Kommunit akileraarutinit isertitassaat Nuna tamakkerlugu akileraarutissamut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup naatsorsuutigisai aallaavigissagaanni 2011-mi 2010-mut naleqqiullugu iluanaarutip annerulaarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Qaasuitsup Kommunia

2009-p aallartinnerani kommunit kattussorlugit aaqqissuuteqqinnerisa naammassinerata kinguninngua, Nunatta Avannaani kommunerujussuaq nutaaq, Qaasuitsup Kommunia, aningaasatigut ajornartorsiteqartoq paasinarsivoq. Aningaasaqarnikkut ajornartorsuutit aaqqissuussinermik aqutsinermillu pissuteqartut nalilerneqarput. Aaqqissuussineq eqqarsaatigalugu ukiuni kingullerni inuit amerlassutsimikkut ikileriarsimapput pingaartumik ikileriarsimallutik inuit sulisinnaasutut ukiullit. Tamatuma kingunerisimavaa ataatsimut akileraarutitigut isertittakkat nunatta sinnerani ineriartornermut malinnaasinnaajunnaarsimanerat. Kommuniusimasut arfineq pingasut Qaasuitsup Kommunanut kattussuunnerannut tunngatillugu, aningaasanik aqutsineq eqqarsaatigalugu Qaasuitsup

Kommunia kommunerujussuarnut allanut sanilliullugu atuutsilersitsiniarnermini arlaqarnerusunik ajornartorsiuteqarsimavoq.

Aningaasaqarnikkut ajornartorsiulernerup kingunerisaanik Qaasuitsup Kommunia Nunatta Karsianiit aningaasanik atoriaannarnik kommunimut 50 mio. kr.-inik ataatsimoortumik tapiissutinik siu-moorutitut aningaasaliiffigineqarpoq. Malitsigisaanik kommune marts 2009-mi annertuumik si-paarniuteqarsimavoq. Aammattaaq kommuni ataatsimut tapiissutitut siu-moorutigisimasami, ilaati-gut qulakkeerniarlugu, 2009-mi matussusernissaanut akiliutigeriaannagassatut atukkiussanik 60 mio. kr.-inik attartorsinnaanermut juunimi 2009-mi Naalakkersuisunit akuerineqarpoq. Tunngavigi-neqarpoq, akiliutigeriaannagassatut atukkiussat kingusinnerpaamik 2012-mi akilerneqareersimassa-sut.

Decembarimi 2009-mi Naalakkersuisut akuersissutigaa, akiliutigeriaannagassatut atukkiussat 60 mio. kr.-niusut kingusinnerpaamik 2015-mi aatsaat isumannaarneqassasut. Peqatigitillugu Aningaa-saqarnermut ataatsimiititaliap akuersissutigaa, Qaasuitsup Kommunia Nunatta Karsianiit 53 mio. kr.-inik taarsigassarsinnaasoq, kommunip piffissami 2010-2012-mi akilersugassaani.

53 mio. kr.-inik taarsigassarsariaqalernerumut pissutaavoq Kommuniusimasut arfineq pingasut (ul-lumikkut Qaasuitsup Kommuniusoq) Akileraartarnerumut aqutsisoqarfimmit piffissami 2006-2008-mi amerlaqataanik pisassaqaarmata. Pisassarineqartut taakkua pingaarnertigut pilerput ukiuni siusin-nerusuni akileraarutitut inaarutaasumik naatsorsuinernit aaqqiissuteqarnerit kingunerisaanik. Aammattaaq ukiuni aaqqiissusseqqinnerup naammassineqarnera tikillugu Qanaap Kommuniani, ullumikkut Qaasuitsup Kommunianut ilaasumi akileraarutitut A-nut unerartitanut isumannaaris-oqarsimangilaq.

taatsimut pineqarput, Nunatta Karsianit taarsigassarsiani aamma akiliutigeriaannagassatut atuk-kiussanik taarsigassarsiani Qaasuitsup Kommuniata piffissami 2010-2015-mi akiitsut katillugit 113 mio. kr.-init akilersussagai.

Qaasuitsup Kommuniata naliliivoq, at kommunip 2010-mut missingersuusaa isumatusaarnerusooq kommunillu atoriaannakkanik aningaasaateqarneranut nukittorsaaqataassalluni. 2010-mut missi-ngersuummi Nunatta Karsianit taarsersugassat akilersornissaannut aningaasanik immikkoortitsiso-qarpoq. Namminersorlutik Oqartussat nalilerpaat, kommunip akiliisinnaassuseqarnera sukannersu-miittoq kommunimullu akiitsut nammakkersuisorujussuit pineqarlutik, tunngaviusut allanngornera-ta kingunerisinnaavaa, kommunip tulleriaarinerumik allannguisariaqalerneru.

Aammattaaq Qaasuitsup Kommuniata aningaasaqarnerumik aqutsineq pitsaanerulersinniarlugu suli-niarneq aallartissimavaa. Suliniutit kinguneraat, kommuni aqutsinerumut atortussanik nutaanik arla-linnik atulersitsisimammat, aningaasaqarnikkut ineriartornerumut siusinnerusumut naleqqiullugu pitsaanerusumik naalakkersuinikkut allaffissornikkullu qaffasissulimmit malinnaanissamut periar-

fissaqalersitsineq. Suliniummut allanut akiliisinnaassuseqarnerup qitiusumut eqiterneqarnera ilaa-voq, taamaalilluni kommuni akiliisinnaassuseqarnermut ataatsimoortumik pitsaanagerusumillu tamakkerlugu isiginnissinnaalissaaq.

Peqatigitillugu aqqissuusseqqinnerup naammassineqarneratigut Qaasuitsup Kommuniata aningaasaqarnikkut tunngavia pitsaanerulersinneqarpoq. Taamaalilluni aqqissuusseqqinnermut atatillugu akileraarutitigut assigiisaarineq kommuninullu ataatsimut tapiissutinik agguataarinermi periusissanik nutaanik suliaqartoqarpoq. Tamatuma kinguneraa Qaasuitsup Kommunian 2009-mi akileraarutitigut Qaasuitsup Kommunian 2009-mi akileraarutitigut 17 mio. kr.-ingajalluinnarnik annertunerusunik pissarsisussanngornera. Naatsorsuutigineqarpoq kommuni ukiuni aggersuni tamatuma kingunerisaanik pitsaanagerusumik aamma inissisimalerumaartoq.

Aaqqissuusseqqinneq

Kommuninik aqqissuusseqqinneq 2009-p aallartinnerani naammassineqarpoq. Ilaatigut aqqissuusseqqinnerup kinguneraa kommunit maanna 18-iusut kommunerujussuarnut sisamanut kattusunnegassapput. Aqqissuusseqqinnerup kingunerisaanik suliassat ullumikkut Namminersorlutik Oqartussanit isumagineqartut kommunerujussuanngortussanit tiguneqartussaapput. Suliassanik kommuninut nussuineq alliartuaartumik 2010-miit 2016-imut ingerlanneqassaaq.

Kommuninut suliassanik nussuineq pisortat aningaasartuutaasa amerlipiloornerinik kinguneqartineqassanngilaq. Kommuninut nutaanut ataatsimoorussamik tapiissutaasartut annertussusissaannut maanna kommuninut ataatsimoorussamik tapiissutaasartut aallaavigineqassapput. Kommunit suliassanik Namminersorlutik Oqartussanit tigusigaangata, kommuninut ataatsimoorussamik tapiissutit pinngitsooratik Inatsisartut aningaasanut inatsisikkut siunertamut immikkoortitaasa amerlaqataannik amerlineqartassapput. Suliassaqarfinni kommuninut tiguneqartuni pisortat sullissinerisa pitsanngortinnissaanut aningaasassat, kommunini pisariillisaanikkut tulleriarinernilluunniit allanngortiterinikkut nassaarineqartassapput.

Naalackersuisuts siunerataraat, Perorsaanikkut, Tarnip pissusaanut siunnersuisarfik (PPR) konto pingaarnermi 40.01.04-miittoq aamma Meeqqat atuarfianni annertusisamik immikkut atuartitsineq konto pingaarnermi 40.1013-miittoq ukiup atuarfiusup 2010/2011 aallartinnerani aningaasatigut sunnuteqartumik kommuninut nuunneqassasoq. Taamaalilluni suliassani siulliit kommuninut tunniunneqassapput. Peqatigitillugu siunertaavoq, innarluutilinnut tunngasut taamatut 1. januar 2011-mit kommuninut tunniunneqassasut.

Namminersorlutik Oqartussat kommunillu suliassanik tunniussuineq pillugu isumaqatigiissinnaappata, taava aningaasatigut kingunerisassai aningaasanut inatsimmut allannguutissatut siunnersuutitut ilusilerlugit ilanngunneqassapput.

Ataatsimut tapiissutit pillugit kommuninik isumaqatigiissutit

2011-mut aningaasanut inatsisissap massuma naammassillugu aqqissuunneqarnerata nalaanni Naalakkersuisut KANUKOKA-lu 2011-mut ataatsimut tapiissutissat pillugit isumaqatigiissuteqarsimanngillat.

Kommuninut aningaasartuutaanerusussat pillugit sillimmatit

Kommuninut tunngasunut aningaasartuutit qaffassinnaaneranunt sillimmatinik immikkoortitsisoqarpoq. Inatsisartut inatsisissatut nutaatut akuerisaasa aningaasatigut kommuninut malitsigisassa at aningaasartuutit, aqqissuusseqqinnerup malitsigisaanik pikkorissarnerit aamma soorlu kommunini akit aningaasarsiallu aqqiissuteqarfigineri sillimmatit matussusersinnaavaat

Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni siunissami aningaasartuutaasartussat agguarneqarnerat

Ullumikkut nuna tamakkerlugu akileraarutissat 11%-inut aalajangigaapput. Qeqqata Kommunianut aamma Kommuneqarfik Sermersooq-mut tunngatillugu kommunimut akileraarutip aammalu kommunimut ataatsimut akileraarutip katinnera 2010-mi 31%-iuvoq kiisalu kommune Kujalleq aamma Qaasuitsup Kommunianut tunngatillugu 33%-iulluni. Kalaallit Nunaanni akileraarutit tamarmiusut 75%-iisa missaat kommuninut tuttarput, taamaallaalli akileraarutitigut isertitanit 25%-it Nunap Karsianut tuttarlutik, tassa ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat inuillu kommunit aggornerisa avataanniitut akileraarutaat eqqaassanngikkaanni.

Ataatsimoorussamik tapiissutit pillugit kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornerminni isumaqatigiissuteqartarneranni, inatsisinik allannguinerup kingunerisaanik kommunit aningaasartuutaasa amerlissutaasa taarserneqartarnerat ileqquuvoq.

Siunissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu akileraarutitigut isertitat agguarneqartarnerisa aammalu inatsisinut nutaanut aningaasartuutissat agguarneqartarnerisa akunnerminni oqimaaqatigiinnginnerat Nunap Karsianut ajornartorsiutaalersussaavoq. Aningaasaqarnikkut siuariarnerup kingunerisaanik akileraarutitigut isertitat amerlanersaat kommunit karsiinut tuttarput. Kisiannili assersuutigalugu pensionit, peqqinnissaq ilinniartitaanerlu eqqarsaatigalugit atugarissaarnermik pitsannguissamut aningaasartuutissat amerlanersaannut Nunap Karsia aningaasaliisartussaavoq.

Siunissami ataatsimoorussamik tapiissutit pillugit isumaqatiginninniartarnissani innuttaasunut sullissinerup ataatsimut isiginiarneqartarnerata annertunerusumik sammineqarnissaa Naalakkersuisut siunertaraat. Sullissinerit kommuninit aningaasalersorneqartut, soorlu utoqqarnik isumassuineq meeqqallu atuarfii, aamma sullissinerit Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqartut, soorlu peqqinnissaqarfik, akornanni naapertuunnerusumik oqimaaqatigiissitsinissaq qulakkeerneqassaaq.

Suliffeqarfiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut

Namminersorlutik Oqartussat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigisanik 15-inik aktiaatileqatigiiffeqarput. Aktiaatileqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut annerit arlaat ingerlanerliulissappat, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tamarmiusumut sunniuteqarnerluttusaavoq. Quppernermi tullermi tabeli C.1-mi ingerlatseqatigiiffinni annerni tallimani kisitsisit tungaviusut naatsorsorneqarput.

Tabel D.1: Ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut annerit tallimat naatsorsuutaat

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Tele Greenland A/S (100 %)</i>						
Kaaviaartitat ilanngaaseriikkat mio. kr.	630	654	669	668	699	743
Sinneqartoorutit %	3	11	16	17	16	14
Aningaasaatit erniortitaanerat %	3	7	12	11	8	6
Aningaasaqarnermi patajaassuseq %	65	67	75	74	48	46
<i>Royal Arctic Line A/S (100%)</i>						
Kaaviaartitat ilanngaaseriikkat mio. kr.	668	727	752	793	847	789
Sinneqartoorutit %	10	6	10	5	2	3,1
Aningaasaatit erniortitaanerat %	8	4	15	6	2	4,6
Aningaasaqarnermi patajaassuseq %	47	45	51	53	56	59,5
<i>KNI A/S (100%) 2009/10</i>						
Kaaviaartitat ilanngaaseriikkat mio. kr.	1.730	1.910	2.071	2.068	2.882	-
Sinneqartoorutit %	2	1	74	1	2	-
Aningaasaatit erniortitaanerat %	4	2	-18	3	4	-
Aningaasaqarnermi patajaassuseq %	64	55	42	47	37	-
<i>Air Greenland A/S (37,5%)</i>						
Kaaviaartitat ilanngaaseriikkat mio. kr.	839	870	1.012	1.075	1.152	1.113
Sinneqartoorutit %	13	8	9	7	6	4,4
Aningaasaatit erniortitaanerat %	25	13	20	11	11	6,9
Aningaasaqarnermi patajaassuseq %	37	41	47	47	51	52,9
<i>Royal Greenland A/S (100%)</i>						
Kaaviaartitat ilanngaaseriikkat mio. kr.	3.921	4.530	5.298	5.096	5.136	4.740
Sinneqartoorutit %	5	4	2	2	1	1,8
Aningaasaatit erniortitaanerat %	15	15	6	7	9	23,8
Aningaasaqarnermi patajaassuseq %	22	21	21	-23	21	22,4

TELE Greenland A/S 2008-mi immap naqqatigut kabelimut 725 mio. kr.-inik aningaasaliissuteqarpoq. TELE-mut POST-imullu 2008-mut naleqqiullugu 2009-mi sinneqartoorutit minnerupput. TELE-p paasivaa, pisiniartartut atuinerusut amerlasuut nioqqutissiat akikillileruteqarnernut atornissaat toqqartaraat – tassalu akinik appaanerit atorluartarlugit. Aamma nassuiaatissaavoq, sakkortusutsimik atuinerup annertusiartornera TELE-p kaaviiartittagaasa annertusiartorneranut naapertuutinnitsoq. Taamaattumik Suliffeqarfissuup Telep 2009-mi angusai namminersortunit inuussutissarsiortunillu ukiup ingerlanerani akigititanit appaasimasunut annertuumik sunniiffiqeqarsimapput.

Royal Arctic Line A/S-p Nunatsinni 2010-mi assartukkat amerlassusaassa 2009-mitut qaffasitsiginissaat naatsorsuutigaa. Ukiumut angusat inuiaqatigiinni nalinginnaasumik aningaasaqarnikkut pisutsillu nikerarnerannut ineriartornermut naapertuupput. 2010-mut umiarsuit angalanissaannut pilersaarummi umiarsuit aqqusaartarnissaannut ullunik 10/11-nik akuttussuseqarnissaat ukiullu sinneranut aqqusaartarnissaat sapaatip akunneranik akuttussuseqarnissaat tunngavigineqarput. Tulleriaarineq taanna misilittakkanik pissuteqarpoq, qaammatit siulliit pingasut takutimmassuk assartukkat amerlanngittunnguusartut. 2010-mi Royal Arctic Line A/S-mut unammillernarnerpaavoq, umiarsuit nutaat arfinillit pingasunik assigiinngitsunik piginnaassutsimikkut angissusillit sananeqarnissaannut aningaasalersuineq umiarsualiorfinnillu naleqquttunik nassaarniarnermi suliap ingerlannera.

KNI A/S-p ukiumi matumani piffissaq naatsorsuutit atuuffiat taarserpaa. Tamanna isumaqarpoq siunissami KNI A/S-mut ukioq naatsorsuuteqarfiusoq pialissasoq 1. april – 31. marts. Piffissamut nutaamut tassunga tunngavilersuutigineqarpoq Nunatsinni Pilersuisup pisiniarfiini quersuarni kisitsisarneq immikkut isiginiarneqarmat. Pilersuisumi quersuit tassaagajupput ukiup affaani ukiukkut umiarsuarnit allanillu ingerlasussanik piareersaanermi aqutsinermilu tikikkuminaannerpaasartumiit-tut. Taamaattumik kisitsineq kukkunersuiusunullu ajornarnerulersittarpaa taamaattumillu piffissamik naatsorsuutit atuuffiannik allannortitsineq eqqornerusumik takunnissinnaalersitsivoq, martsip naalernerani quersuarmituutit ikinnerusarmata.

Royal Greenland A/S 2008/2009-mi ukioq ajornartorsiorfiusimaqaaq. Niuernerimi atugassarititaasut nunarsuarmilu niuernerimi tunisassianut akit appariartornerat, tunisakinneruneq aningaasallu nalikinnerat ingerlatseqatigiiffiup ingerlanneqarneranik ajorseriartitsisimaqaat. Tamanna nunarsuatsinni nalinginnaasumik aningaasarliulernermut naleqqiullugu isumaqarpoq inernerusooq ilumut minnerpaaffiusooq. Naak unammillernartoqaraluartooq piumasaqaatillu ajornakusooraluartut ingerlatseqatigiiffiup 2009/2010 ukiuata affaani siullermi ineriartorneq illuanut saatippaa. Aqutsisut suliniutaannut aallartittumut uiggiullugu piginnittut suleqatigalugit ukiunut tallimanut pilersaarut suliarineqarpoq, tunngaviusumik sammineqarpoq suliffeqarfissuup suliariaatsillu aqqissuussaannerat atuutereersooq ingerlatseqatigiiffik ineriartorteqqinniarlugu piginnittunut sumiiffimmilu inuiaqatigiinnut ingerlatseqatigiiffiup suliffigisaani iluaqutissatut. Royal Greenland siunissamut siaruarterivissamik pilersitsiniarluni aallartippoq. Ingerlatseqatigiiffiup niuernerimi inissisimanera atorluarniaraanni, ingerlatarlu pitsaanerusunngortinniarlugu taamaalillunilu pitsaanerusumik iluanaaruteqarnissaq a-

nguniaraanni suli suliassaq annertooujussuuvoq, akiitsut erniallit millisinnissaat ukkanneqarnissaa aamma aalajangiusimasariaqarpoq.

2008-mut tunngatillugu IT – ingerlatseqatigiiffik Sermit A/S niuerfiusumik namminersortumut tunineqarpoq. Umiarsuaateqarfimmik atorunnaarsitsinissamat selskabi ¼ 2006-meersoq A/S Inuit Service Company-nimut kattutsinneqarpoq kingulleq taaneqartoq ingerlatseqatigiiffittut ingerlaqqippoq. Saniatigut Grønlandshavnens Ejendomme A/S 1. januar 2011- tunineqarpoq. Illuut A/S 22. december 2009-mi pilersinneqarpoq. Taamaalilluni ingerlatseqatigiiffimmu ukioq naatsorsuuteqarfiusoq siulleq aallartippoq.

Ataani tabelimi ingerlatseqatigiiffiit namminersorlutik oqartussat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigisaat nalunaarneqarput.

Tabeli D.2: Ingerlatseqatigiiffiit namminersorlutik oqartussat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigisaat

Ingerlatseqatigiiffiit	Piginnineq	Ingerlatseqatigiiffiit	Piginnineq
Inissiaateqatigiiffik INI	(100 %)	Royal Arctic Line	(100 %)
Nunatta Ammerivia	(100 %)	Royal Greenland	(100 %)
Greenland Development	(100 %)	Tele Greenland	(100 %)
Grønlands Turist- og Erhvervsråd	(100 %)	Grønlandshavnens Ejendomme	(50 %)
Inuit Service Company	(100 %)	NunaMinerals	(37,1 %)
KNI	(100 %)	Air Greenland	(37,5 %)
NunaOil	(100 %)	GrønlandsBANKEN	(13,7 %)
Illuut	(100 %)		